

## **RAPORT Z WIZYTACJI**

### **(ocena programowa)**

**dokonanej w dniach 23 - 24 marca 2013 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych realizowanych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym oraz na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:  
przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA  
członkowie:

- dr hab. Wojciech Downar - członek PKA – ekspert PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA – ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny
- Karolina Bobusia – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

#### **Krótką informacją o wizytacji**

Wizytacja na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie na kierunku „ekonomia” odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi. Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2006 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 736/2006 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 14 grudnia 2006 r.) ze skróconym okresem jej obowiązywania. Kolejna ocena na podstawie przedstawionej przez Rektora dokumentacji z działań naprawczych, odbyła się w roku 2010 i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 41/2010 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 21 stycznia 2010 r.).

Aktualna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

#### **Załącznik nr 1 Podstawy prawne oceny jakości kształcenia**

#### **Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji**

**Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.**

### 1.1)

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunkach *ekonomia* oraz *informatyka i ekonometria* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DSW-3-0145/10/TBM/96 z dnia 12 stycznia 1996 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych na tych kierunkach. Uprawnienia do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów na poziomie studiów drugiego stopnia Uczelnia otrzymała decyzją Ministra Edukacji Narodowej w dniu 6 października 1999 r. (decyzja nr DNS). Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu Nr 3/LXI/2011 z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia strategii rozwoju Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie, natomiast Uchwałą Nr 6/2013 Rady Wydziału Ekonomicznego z dnia 14 lutego 2013 r. zatwierdzono Strategię rozwoju Wydziału Ekonomicznego. Oba dokumenty zostały podjęte już po decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie utworzenia kierunku *ekonomia*. *Zwraca się uwagę na fakt, iż w obu tych dokumentach nie określono horyzontu czasowego.*

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu i Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* jest bezpośrednio związana ze strategią rozwoju Uczelni (UCHWAŁA SENATU NR 3/LXI/2011 WSiIZ W RZESZOWIE z dnia 21 grudnia 2011 roku w sprawie uchwalenia STRATEGII ROZWOJU WYŻSZEJ SZKOŁY INFORMATYKI I ZARZĄDZANIA W RZESZOWIE) oraz strategią rozwoju Wydziału na lata 2012 – 2016. Zdefiniowano sześć celów strategicznych, w których cel drugi: **Doskonalenie metod kształcenia** wpisuje się dobrze w zagadnienia związane z wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia.

### 1.2.)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału Ekonomicznego, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału. Uchwałą Nr 5/2012 z dnia 14 września 2012 r. Rada Wydziału uchwaliła plany studiów m. in. dla kierunku *ekonomia* na rok akademicki 2012/2013, zgodnie z wytycznymi określonymi przez Senat Uczelni.

Uchwałą Nr 1/LXII/2012 z dnia 23 lutego 2012 r. Senat uczelni określił efekty kształcenia obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013, zaś Uchwałą Nr 2/LXII/2012 z dnia 23 lutego 2012 r. określił wytyczne dla Rad Wydziałów dotyczące uchwalenia planów studiów i programów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów. W posiedzeniach Senatu i rady wydziału uczestniczyli studenci.

Projekt programu kształcenia, przygotowany w oparciu o efekty kształcenia, został poddany konsultacjom, w których uczestniczyli przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, w tym m.in.: Zelmer SA, BZ WBK, Gomar Sp. z o.o, GIGA TV sp. z o.o., Lex Investment - Biuro nieruchomości, DAB Rzeszów, Estera - Firma Handlowa. Konsultacje dotyczyły w

szczegółności formułowania kierunkowych efektów kształcenia oraz wybranych efektów przedmiotowych, wraz z zawartością merytoryczną poszczególnych modułów.

Interesariusze zewnętrzni brali udział w tworzeniu specjalności na kierunku oraz w ich realizowaniu. Wydział będzie się starał, aby wszystkie zajęcia ćwiczeniowe na przedmiotach specjalnościowych realizowane w ramach kierunku będą prowadzone przez osoby reprezentujące interesariuszy zewnętrznych (profil praktyczny).

### **Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**1.1) Realizacja przyjętej koncepcja kształcenia na kierunku "ekonomia" odpowiada zarówno misji Uczelni, jak również celom, które zostały postawione w strategii Uczelni oraz Wydziału Ekonomii. Oferta kształcenia na kierunku "ekonomii" – studia I stopnia jest nastawiona na profil praktyczny, a natomiast studia II stopnia na profil ogólnoakademicki, co pozwala listę specjalności przygotować nie tylko dla kandydatów po 'ekonomii', a także po kierunku: logistyce czy finansach i rachunkowości.**

**1.2) Uczelnia i Wydział podejmują wiele działań, które mają na celu pozyskanie informacji od interesariuszy zewnętrznych, angażowanie pracowników i studentów we współpracę z interesariuszami, co w konsekwencji przekłada się bezpośrednio lub pośrednio na formułowaną koncepcję kształcenia profilu praktycznego. Można zauważyć na Wydziale korzystną tendencję do intensyfikowania relacji, szczególnie z interesariuszami zewnętrznymi, w kontekście budowy właściwego profilu praktycznego.**

### **Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie**

#### **2.1)**

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku studiów „ekonomia” zostały określone początkowo Uchwałą Senatu Nr 1/LXII/2012 WSiZ z siedzibą w Rzeszowie z dnia 23 lutego 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013, a następnie zmieniającą ją w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” Uchwałą Senatu Nr 5/LXV/2012 WSiZ z siedzibą w Rzeszowie z dnia 13 września 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia obowiązujących od roku akademickiego 2012/2013.

Dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” realizowanych w WSiZ przyjęto profil praktyczny. W związku z tym kierunkowe efekty kształcenia zostały odniesione do obszarowych efektów kształcenia dla profilu praktycznego z zakresu nauk społecznych oraz matematycznych. Sformułowano 17 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 21 w zakresie umiejętności oraz 8 w zakresie kompetencji. Do każdego z efektów kierunkowych odniesiono od (najczęściej) jednego do czterech efektów obszarowych. Zdecydowana większość efektów kształcenia odnosi się do nauk społecznych, a w ich ramach głównie do dziedziny nauk ekonomicznych. W tym z kolei zakresie odniesiono je do trzech dyscyplin (ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu). Jako pozostałe dziedziny wzięto pod uwagę nauki społeczne (nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologia,

socjologia) oraz dziedzinę nauk prawnych (dyscyplina prawo). Z obszaru nauk ścisłych odniesiono efekty kształcenia do matematyki.

Dla studiów drugiego stopnia opracowane zostały kierunkowe efekty kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego i odniesione dla obszarowych efektów kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego dla obszaru nauk społecznych. Sformułowano po 13 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy i umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych. Jako dziedzinę nauki w odniesieniu do większości efektów kierunkowych wskazano nauki ekonomiczne i jej trzy dyscypliny: ekonomię, finanse i nauki o zarządzaniu. Drugą dziedziną są nauki prawne z dyscypliną prawo, do której odniesiono po dwa efekty kierunkowe z zakresu wiedzy i umiejętności.

Merytoryczne odniesienia kierunkowych efektów kształcenia, zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia, do efektów obszarowych są prawidłowe.

Dla kierunku „ekonomia”, zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia, została opracowana matryca efektów kształcenia. Matryca efektów kształcenia ujmuje kierunkowe efekty kształcenia przyjęte przez Uczelnię z podziałem na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne i przyporządkowuje każdemu efektowi kierunkowemu od jednego do trzech efektów obszarowych oraz wskazuje, w ramach jakich przedmiotów ujętych w programie kształcenia (z podziałem na wykład, ćwiczenia i e-learning) dany efekt kierunkowy jest realizowany. Przedmioty zostały przy tym ujęte w blokach modułów. Zestawienie to pozwala na analizę założonych efektów kierunkowych, specjalnościowych i modułowych/ przedmiotowych prowadzącą do oceny, że są one zgodne dla ocenianego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Kierunkowe, specjalnościowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały opracowane dla każdego poziomu i profilu studiów zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.

Uczelnia nie odniosła się wprost do kwestii, w jakim stopniu efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym spełniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu.

Podczas spotkania studenci potwierdzili, że przedstawione w kartach opisu przedmiotów oraz sylabusach treści programowe są w rzeczywistym stopniu realizowane na zajęciach dydaktycznych. W ich przekonaniu, zakładane efekty kształcenia w odpowiedni sposób odnoszą się do treści kształcenia.

## 2.2)

Kierunkowe, specjalnościowe i przedmiotowe efekty kształcenia tworzą wewnętrznie spójny opis zakładanych do realizacji na ocenianym kierunku studiów efektów jakie osiągnie absolwent po pomyślnym przejściu pełnego cyklu kształcenia. W zakresie wszystkich rodzajów efektów prawidłowo wskazano efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych właściwe dla danego poziomu i profilu studiów.

Zgodnie z założeniami kształcenia przyjętymi dla kierunku studiów „ekonomia” szczególną wagę przywiązuje się do kształtowania u studentów umiejętności związanych z wykonywaniem określonych czynności w praktycznej działalności podmiotów gospodarczych. Jest to podejście o tyle istotne, że na pierwszym stopniu studiów prowadzone są studia o profilu praktycznym. W związku z tym Uczelnia przywiązuje dużą wagę do współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Interesariusze zewnętrzni mają wpływ na

proces kształcenia i w rezultacie kształtowanie sylwetki absolwenta. Ich współpraca z Uczelnią dotyczy w szczególności:

- a) tworzenia programu kształcenia,
- b) udziału w prowadzeniu zajęć dydaktycznych,
- c) organizacji praktyk zawodowych,
- d) zlecaniu przygotowania prac dyplomowych służących rozwiązaniu konkretnych problemów,
- e) współdziałania przy poszukiwaniu ofert pracy dla absolwentów.

Rola interesariuszy zewnętrznych polegała na konsultowaniu kierunkowych efektów kształcenia, wybranych efektów przedmiotowych oraz zawartości merytorycznej poszczególnych modułów. Uczelnia udokumentowała fakt spotkań z praktykami służących realizacji tych zadań.

Do interesariuszy zewnętrznych współpracujących z Uczelnią należą przede wszystkim przedsiębiorstwa produkcyjne i handlowe, ale także jeden z banków. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi realizowana jest w ramach Konwentu Uczelni oraz zespołów doradczych (rad programowych pracodawców). Rady te opiniują efekty i plany kształcenia przygotowane przez Zespoły ds. Jakości Kształcenia na kierunku studiów.

Przewiduje się także, że praktycy będą prowadzili wszystkie zajęcia ćwiczeniowe w ramach przedmiotów specjalnościowych.

Można zatem uznać, że stopień uwzględnienia wymagań rynku pracy, organizacji zawodowych i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia był wystarczający.

Natomiast w odniesieniu do studiów drugiego stopnia na kierunku „ekonomia” o profilu ogólnoakademickim uwzględniono w odpowiednim zakresie wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przyjęte dla obszaru nauk społecznych.

Kierunkowe, specjalnościowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla kierunku studiów „ekonomia” prowadzonego w WSiIZ zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Opisano je zgodnie z terminologią i słownictwem zastosowanym w odniesieniu do wzorcowych efektów kształcenia w obszarach nauk przyjętych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2.11.2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Przejrzystość tą zwiększa sporządzenie matrycy efektów kształcenia. Ujęcie przyjętych w Uczelni efektów kształcenia w formie precyzyjnych, syntetycznych sformułowań odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jakie powinien nabyć absolwent ocenianego kierunku studiów pozwala na ich weryfikację w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, specjalności i całych studiów. W szczególności opisy efektów w ramach kart przedmiotów i powiązane z nimi metody weryfikacji efektów stwarzają podstawy do sprawdzenia ich realizacji na poszczególnych etapach studiów.

Studenci są świadomi wymagań rynku pracy i w ich opinii opracowany program kształcenia oraz zawarte w nim zakładane efekty kształcenia, pozwolą je spełnić. Duża część studentów podejmuje pracę zawodową związaną tematycznie z ocenianym kierunkiem i nie zgłasza zastrzeżeń w odniesieniu do przedstawianych treści programowych. Zespół ds. Badania Potrzeb WSiIZ we współpracy z klubem Absolwenta i Biurem Karier prowadzi monitoring losów absolwentów dotyczący ich sytuacji na rynku pracy pod kątem wykorzystywania w pracy zawodowej zdobytej i wiedzy i umiejętności podczas studiów, a także oceny stopnia dopasowania zdobytych kwalifikacji do oczekiwań rynku pracy. Raporty z wnioskami i rekomendacjami są przekazywane władzom uczelni i dziekanom a także jednostkom odpowiadającym za monitorowanie jakości kształcenia. Wyniki tych badań są

korelowane z innymi badaniami obejmującymi pracodawców realizowanych przez zespół ds. badania potrzeb we współpracy z Biurem Karier .

Zgodnie z opinią studentów efekty kształcenia sformułowane są klarownie i umożliwiają wykładowcom opracowanie przejrzystej formy weryfikacji ich osiągnięcia. Forma i treść przedstawienia efektów kształcenia w kartach opisu przedmiotów nie stwarza problemów interpretacyjnych i dla zdecydowanej większości studentów jest przejrzysta. Sylabusy napisane są w sposób zrozumiały dla studentów, a prowadzący konsekwentnie przestrzegają zasad zaliczenia przedmiotu przedstawionych na pierwszych zajęciach.

W ramach oceny jakości kształcenia przeprowadzonej w 2006 r. nie sformułowano uwag w zakresie niniejszego kryterium.

### 2.3)

Program kształcenia dla obydwu stopni studiów na kierunku „ekonomia” realizowany w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania jest oparty na strukturze pięciu modułów. Każdy z modułów składa się z logicznie w nim pogrupowanych przedmiotów. Przypisanie do każdego przedmiotu efektów kształcenia umożliwia sekwencyjną ocenę ich osiągnięcia odpowiednio dla przedmiotów, modułów i całych studiów. System oceny efektów kształcenia opiera się na regulacjach zawartych w Regulaminie studiów. Wprowadzają one ogólne zasady, w oparciu o które następuje ocena efektów kształcenia. Szczegółowe rozwiązania odnoszące się do oceny efektów kształcenia zawarte są w kartach przedmiotów. Wskazują one formę i kryteria zaliczania przedmiotów.

Program studiów na ocenianym kierunku przewiduje także realizację obowiązkowej praktyki zawodowej. Określenie celów i programów praktyk pozwala na weryfikację osiągnięcia związanych z nimi efektów kształcenia.

Treści kształcenia dla każdego z modułów i przedmiotów zostały opisane w sposób szczegółowy w ramach sylabusów. Zawierają one także wskazanie celów kształcenia i metod ich osiągnięcia. Realizacja celów i szczegółowych efektów kształcenia przyporządkowanych do ujętych w programie kształcenia grup przedmiotów, modułów i poszczególnych przedmiotów pozwala na zrealizowanie ogólnych i specyficznych celów kształcenia przewidzianych dla kierunku studiów.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów przyjęte w formie uchwał Senatu dostępne są dla studentów na przeznaczonej dla nich platformie elektronicznej. Przedmiotowe efekty kształcenia określone są w sylabusach, które są także dostępne dla studentów na stronie internetowej Uczelni. Kandydatom w ramach przygotowywanej rekrutacji na rok akademicki 2013/2014 zostaną udostępnione w formie drukowanej w opracowywanym dla nich informatorze. Natomiast dla pracowników uczelni efekty kształcenia dostępne są na dedykowanej w formie elektronicznej w przeznaczonej dla nich bazie danych.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili możliwość osiągnięcia kierunkowych i modułowych efektów kształcenia poprzez realizację efektów kształcenia poszczególnych przedmiotów oraz na poziomie studiów I stopnia przez realizację celów praktyk zawodowych. Na ocenianym kierunku program kształcenia składa się z pięciu modułów, są to przedmioty ogólnouczelniane, podstawowe, kierunkowe, kierunkowe do wyboru oraz przedmioty specjalnościowe. Program studiów oferuje 4 specjalności. Na poziomie studiów I stopnia uwzględniono praktyki zawodowe.

System oceny efektów kształcenia określony jest w Regulaminie studiów uchwalonym przez Senat WSIiZ w dniu 24.04.2012 r. Przewiduje on, że wszystkie zajęcia ujęte w planie studiów podlegają ocenie. Nauczyciele akademicy mają obowiązek podania na początku semestru zasad i sposobów weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów. Informują, jakie prace będzie musiał przygotować student bądź jakie inne warunki spełnić dla uzyskania zaliczenia przedmiotu. Szczegółowe metody weryfikacji efektów kształcenia oraz stosowane kryteria oceny zostały określone w kartach przedmiotów. Weryfikacja wiedzy i umiejętności studentów odbywa się w różnej formie, zgodnie z charakterem przedmiotu. Stosowane są egzaminy ustne, egzaminy pisemne, kolokwia cząstkowe, kolokwia końcowe. Sprawdziany pisemne przewidują rozwiązywanie zadań, odpowiedzi na pytania opisowe, odpowiedzi na pytania testowe. Uczelnia przedstawiła zbiór testów, zadań, pytań i innych form sprawdzania wiedzy odnoszący się do kilkudziesięciu przedmiotów oraz wybrane prace z kilkunastu przedmiotów. Na tej podstawie można stwierdzić, że weryfikacja wiedzy i umiejętności odbywają się na ocenianym kierunku studiów we właściwych formach.

Nauczyciele akademicy przeprowadzający sprawdziany, zaliczenia i egzaminy mają obowiązek przechowywania prac studentów przez okres sześciu miesięcy, co pozwala z jednej strony na zapewnienia wglądu do prac przez studentów, a z drugiej sprawowanie nadzoru nad prawidłowością przebiegu weryfikacji efektów kształcenia. Przykładowe prace są także przekazywane do Działu Nauczania. Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia przewiduje przeprowadzanie przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia cyklicznych analiz prac kontrolnych pod kątem ich zgodności z założonymi dla przedmiotów efektami kształcenia.

Na ocenianym kierunku studiów prowadzone jest kształcenie z wykorzystaniem e-learningu. Uczelnia dokonuje aktualnie zmiany platformy internetowej na platformę oferującą większą liczbę funkcji wsparcia procesu kształcenia na odległość.

Zastosowanie kształcenia na odległość jest w ramach stosowanych rozwiązań kształcenia związane jest z odpowiednim wsparciem pochodzącym od Zespołu ds. e-learningu, który prowadzi szkolenia dla nauczycieli akademickich i studentów przygotowujące ich do odpowiednio prowadzenia i udziału w zajęciach, wspiera nauczycieli w zakresie przeprowadzania kursów e-learningowych, administruje platformą e-learningową. Kursy e-learningowe przechodzą procedurę opiniującą ze strony specjalistów i osób o odpowiednim doświadczeniu w korzystaniu z tej metody nauczania. Studenci otrzymują odpowiednie wprowadzenie do kursu oraz mają zapewnioną możliwość korzystania z osobistych konsultacji. Kursy e-learningowe zapewniają synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami i wykładowcami. Prodziekani odpowiedzialni za kierunki studiów oraz Dział Nauczania dokonują kontroli bieżącej aktywności prowadzących zajęcia za pomocą odpowiednich narzędzi związanych z systemem. Prowadzący zajęcia odbywają także konsultacje przez czat. Również w tym zakresie wprowadzono kontrolę aktywności nauczycieli i studentów. Opisane rozwiązania organizacyjne pozwalają na bieżącą weryfikację efektów kształcenia. Zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu objętego e-learningiem są prowadzone w siedzibie uczelni.

Proces dyplomowania został uregulowany w Zarządzeniu Rektora nr 40/2012 z dnia 18 września 2012 r. Ma ono charakter regulacji kompleksowej i określa zasady dotyczące zapisów na seminaria dyplomowe, zgłaszania i zatwierdzania tematów prac dyplomowych, wymagania merytoryczne i edytorskie dotyczące prac dyplomowych, zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego. Nad prawidłowym przebiegiem procesu dyplomowania czuwa dziekan i prodziekani wydziału odpowiedzialni za poszczególne kierunki studiów. Obowiązuje wymóg zgodności tematów prac z kierunkiem studiów, ich profilem oraz zainteresowaniami naukowymi promotora. Tematy są zatwierdzane przez promotora w

konsultacji z dziekanem. Wprowadzono ograniczenie do 30 liczby dyplomantów znajdujących się pod opieką jednego promotora.

Warunkiem zaliczenia seminarium dyplomowego jest uzyskanie co najmniej dostatecznej oceny pracy dyplomowej od promotora. Prace dyplomowe sprawdzane są w systemie antyplagiatowym i stosowane są odpowiednie zasady eliminowania przypadków nieuczciwych zachowań w tym zakresie. Praca jest oceniana także przez recenzenta wyznaczanego przez dziekana. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją, której przewodniczącym jest dziekan, prodziekan bądź wyznaczony przez niego nauczyciel akademicki, promotor i recenzent. Student dokonuje prezentacji pracy oraz odpowiada na dwa losowo wybrane pytania z przedmiotów podstawowych i kierunkowych i jedno pytanie zadane przez komisję dotyczące zakresu pracy. Ocena ostateczna na dyplomie obliczana jest z zastosowaniem algorytmu wprowadzającego wagi 0,6 oceny średniej ze studiów oraz po 0,2 oceny z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego.

Opisane zasady dyplomowania pozwalają na właściwą weryfikację wiedzy i umiejętności studentów z zakresu szeregu przedmiotów objętych planem studiów. WZJK dokonuje okresowych przeglądów tematyki prac dyplomowych, przestrzegania warunków formalnych odnoszących się do prac oraz rzetelności sporządzania recenzji.

Szczegółowe zasady organizacji egzaminów i zaliczeń określone zostały w Zarządzeniu Rektora. Na poszczególne lata akademickie przygotowany jest dla nauczycieli akademickich informator dotyczący organizacji procesu kształcenia, który zawiera wszystkie niezbędne informacje w zakresie podstawy programowej procesu kształcenia, zasad oceny zajęć, zasad przeprowadzania zaliczeń i egzaminów, prowadzenia seminariów dyplomowych oraz innych zagadnień związanych z przebiegiem procesu kształcenia. Za prawidłowy przebieg zaliczeń i egzaminów odpowiadają dziekan i prodziekani.

Na studiach pierwszego stopnia, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, studenci zdają łącznie 14 egzaminów, w tym 11 pisemnych i 3 ustne. Egzaminami objętych jest 6 przedmiotów podstawowych, 3 przedmioty kierunkowe i 4 specjalnościowe. 5 przedmiotów zaliczanych jest w oparciu o projekty. Prowadzi to do wniosku, że liczba egzaminów jest stosunkowo nieduża, zwłaszcza w odniesieniu do przedmiotów kierunkowych.

Na studiach drugiego stopnia, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, egzaminami objętych jest 8 przedmiotów, w tym 3 podstawowe, 2 kierunkowe i 3 specjalnościowe. Poza tym 3 przedmioty zaliczane są na podstawie projektów. Taki zakres wymagań egzaminacyjnych należy określić jako stosunkowo niewielki.

Skala odsiewu na ocenianym kierunku studiów jest stosunkowo wysoka. Jest ona zróżnicowana w zależności od poziomu i formy studiów. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia odsiew liczony dla trzech lat ukształtował się dla rocznika, który rozpoczął studia w roku akademickim 2009/2010 na poziomie 38 % . Dla analogicznego rocznika studiów niestacjonarnych wyniósł 47 %. Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia dla rocznika, który rozpoczął studia w roku akademickim 2010/2011 odsiew wyniósł 38 %, a dla studiów niestacjonarnych 30 %. Uczelnia jako główne przyczyny odsiewu wskazuje: słabe przygotowanie kandydatów w zakresie przedmiotów związanych z kierunkiem studiów, niedostateczną świadomość kandydatów co do posiadania predyspozycji do studiowania na wybranym kierunku oraz wysokie wymagania na studiach w zakresie przedmiotów ilościowych. Natomiast rzadziej jako przyczyny rezygnacji ze studiów podawane są przez studentów problemy finansowe, wyjazdy zagraniczne bądź sytuacja rodzinna.

Uczelnia podejmuje działania wspierające studentów nie posiadających dostatecznego przygotowania z niektórych przedmiotów do studiowania poprzez oferowanie dodatkowych zajęć. Dla studentów pierwszego roku organizowane są bezpłatne dodatkowe zajęcia z

przedmiotów, które w oparciu o doświadczenie w poprzednich lat zostały zidentyfikowane jako sprawiające najwięcej trudności. Studentom wyższych roczników Uczelnia oferuje płatne zajęcia wyrównawcze, z których mogą oni korzystać na zasadzie dobrowolności. Te ostatnie uruchamiane są z inicjatywy studentów. Prowadzenie dodatkowych zajęć dla studentów należy ocenić jako inicjatywę wartościową.

Opis efektów kształcenia oraz forma ich weryfikacji jest przedstawiana na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez prowadzących. Ponadto są one również dostępne w dziekanacie oraz opublikowane na stronie internetowej.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, dyplomy, karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Zwraca się uwagę na fakt, iż w suplemencie do dyplomu niewłaściwie podaje się nazwę rejestru prowadzonego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Jego właściwa nazwa to „rejestr uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych” (a nie rejestr uczelni niepaństwowych).

Ponadto zwraca się również uwagę na fakt, iż na studia drugiego przyjmowane są osoby posiadające dyplomy uzyskane za granicą bez dokumentu o nostryfikacji dyplomu ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą. Jest to niezgodne z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 196, poz. 1168).

W zakresie przechowywania efektów kształcenia w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie obowiązują zapisy Instrukcji kancelaryjnej, Instrukcji Archiwalnej oraz Rzewczego Wykazu Akt określające zakres działania archiwum oraz zasady i tryb postępowania z dokumentacją Uczelni wydane zarządzaniem Nr 128/2001 Kanclerza z dnia 28 września 2001 r. (z późn. zmianami). Instrukcje określają zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych.

Po upływie okresu przechowywania, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego zgodnie z oznaczeniem przewidzianym w instrukcji oraz zgodnie z określonymi w niej symbolami. Efekty kształcenia są przechowywane przez egzaminatora przez okres sześciu miesięcy od zakończenia danego semestru na podstawie przepisów Zarządzenia nr 44/2010 Rektora z dnia 6 września 2010 r. w sprawie organizacji oraz zasad przeprowadzania egzaminów i zaliczeń oraz przechowywania prac studentów z egzaminów i zaliczeń, kontrolnych, egzaminacyjnych i dyplomowych.

W wyniku wizytacji w WSiIZ w dniach 23-24.09.2006 r. Zespół Oceniający PKA sformułował następujące uwagi:

Prace dyplomowe i procedury ich obrony powinny być poprawione:

- niedobłą praktyką jest promowanie i recenzowanie danej pracy przez nauczycieli akademickich ze stopniem doktora, co najmniej jeden z nich powinien posiadać stopień doktora habilitowanego bądź tytuł profesora
- także w składzie komisji dyplomowej stwierdzono zasiadanie nauczycieli akademickich wyłącznie ze stopniem doktora
- zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Uczelni student powinien losować dwa pytania i odpowiadać na jedno związane z pracą – stwierdzono dużą liczbę przypadków trzech pytań z zakresu pracy.

## 2.4)

WSliZ prowadzi badania losów (karier zawodowych) swoich absolwentów. Przeprowadzane są one corocznie w oparciu o ankietę elektroniczną. Badaniami obejmowani są absolwenci po trzech i pięciu latach od ukończenia studiów. Badania prowadzone są w oparciu o bazę danych adresowych absolwentów na próbie dobieranej w sposób losowo-kwotowy. Informacje uzyskane z ankiet i wywiadów telefonicznych poddawane są obróbce statystycznej i opracowywane w formie raportu. Uczelnia udokumentowała fakt prowadzenia badań losów absolwentów. Dostępne są raporty z kilku ostatnich lat.

W badaniach odnoszących się do absolwentów, którzy kończyli studia zwraca się uwagę na ocenę przydatności uzyskanych przez nich umiejętności w wykonywaniu pracy zawodowej. Natomiast w badaniach po pięciu latach dodatkowo pozyskiwane są informacje na temat potrzeby i kierunków ewentualnych zmian w programach kształcenia. Dane z badania losów absolwentów wykorzystywane są w procesie projektowania efektów i programów kształcenia przez zespoły ds. jakości kształcenia.

### **Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych**

Analiza tematów prac dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia za rok akademicki 2011/2012 wskazuje, że duża część prac (około 50 %) nie jest związana z kanonem wiedzy kierunku „ekonomia”. Znaczna liczba prac związana jest z kierunkiem studiów „zarządzanie”, dość duża część z „finansami i rachunkowością”, a występują także prace z „logistyki” czy „turystyki i rekreacji”. Większość tematów prac formułowana jest prawidłowo – dotyczą one szczegółowego zagadnienia merytorycznego. Zdarzają się jednak tematy zbyt ogólne – np. dla prac licencjackich: „Sytuacja demograficzna na Ukrainie”, „Procesy migracyjne na europejskim rynku pracy”, „Polityka fiskalna i jej wpływ na gospodarkę”. Podobnie niektóre tematy prac magisterskich są zbyt obszerne z punktu widzenia możliwości realizacji na tym poziomie kształcenia: „Kryzys Euro”, „Polska w strefie Euro”, „Zamówienia publiczne w Polsce”.

Na egzaminie dyplomowym, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, student odpowiada na pytania z zakresu przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych. Pozwala to na weryfikację jego wiedzy związanej z kierunkiem studiów. Rozkład ocen z obron prac dyplomowych w ramach ostatniej sesji egzaminacyjnej (2011/2012) był następujący: oceny dostateczne 10,7 proc., oceny dobry 55,7 proc., oceny bardzo dobry 33,6 proc. Nie wskazuje on zatem na występowanie zjawiska zawyżania ocen z prac dyplomowych.

Zwraca uwagę fakt sporządzania dość krótkich recenzji prac dyplomowych. Część z nich nie zawiera przy tym oceny merytorycznej pracy, a jedynie opis jej treści. Recenzje wypełniane odręcznie nie zawsze są czytelne.

W wyniku wizytacji w WSliZ w dniach 23-24.09.2006 r. Zespół Oceniający PKA wskazał, że w niektórych pracach zakres przeprowadzonych analiz empirycznych był bardzo skromny. Przeprowadzona aktualnie ocena losowo wybranych prac dyplomowych wskazuje, że zjawisko takie występuje nadal. Części empiryczne prac są z reguły krótkie. Zakres przeprowadzanych analiz niewielki. Oparte są one jedynie na prostych metodach analizy statystycznej.

## **Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - w pełni**

### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**2.1) Kierunkowe, specjalnościowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały opracowane dla każdego poziomu i profilu studiów zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.**

**2.2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne. W szczególności efekty przedmiotowe zostały odpowiednio powiązane z metodami oceny ich realizacji. Do określenia efektów kształcenia dla studiów o profilu praktycznym zostali włączeni przedstawiciele pracodawców i uwzględniono wymagania rynku pracy.**

**2.3) System oceny efektów kształcenia jest prawidłowo skonstruowany i umożliwia weryfikację zakładanych celów. System ten obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji. Umożliwia on zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. Stosowanie kształcenia na odległość opiera się na odpowiednich rozwiązaniach organizacyjnych i umożliwia realizację i weryfikację założonych efektów kształcenia. Praktyki zawodowe zostały prawidłowo włączone do procesu kształcenia a ich organizacja pozwala na realizację założonych efektów kształcenia. Proces dyplomowania pozwala na kształtowanie specjalistycznej wiedzy i umiejętności studentów oraz ich weryfikację na podstawie pracy dyplomowej i egzaminu.**

**2.4) Uczelnia prowadzi badania losów absolwentów i wykorzystuje ich wyniki do modyfikacji programów kształcenia.**

## **Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia**

### **3.1)**

Na ocenianym kierunku kształcenia stosowanych jest kilka form zajęć. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia na zajęcia prowadzone w formie wykładów przypada 28 % ogólnego wymiaru godzin, na ćwiczenia 25 %, na laboratoria i projekty po 9 %, na e-learning 17 %, na praktyki zawodowe 12 %. Z jednej strony zatem stosunkowo duży jest wymiar godzin zajęć realizowanych w formach umożliwiających stosowanie metod aktywizujących studentów, z drugiej strony jedynie 62 % godzin zajęć jest realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela. Jako metody dydaktyczne stosowane są: studia przypadku, gry kierownicze, praca w grupach, przygotowywanie biznes planów itd. Uczelnia przygotowała „Pomocnik dla wykładowców – Aktywne metody dydaktyczne”, który zawiera opis 13 przykładowych rodzajów metod dydaktycznych.

Na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia struktura form zajęć jest następująca: wykłady 26 %, ćwiczenia 24 %, laboratoria 10 %, projekty 11 %, e-learning 11 % i praktyki zawodowe 18 %. Oznacza to, że z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego realizowanych jest 60 % zajęć.

Struktura form zajęć na studiach stacjonarnych drugiego stopnia na ocenianym kierunku jest następująca: wykłady 29 %, ćwiczenia 39 %, laboratoria 2 %, projekty 15 % i e-learning 15 %. Natomiast na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia wykłady stanowią

27 %, ćwiczenia 35 %, laboratoria 3 %, projekty 15 % i e-learning 20 %. Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela stanowią zatem odpowiednio 70 i 65 %.

Uwagę zwraca stosunkowo niewielki zakres kształcenia w ramach specjalności – na studiach pierwszego stopnia - 4-5 przedmiotów w łącznym wymiarze 160 godzin na studiach stacjonarnych (4x40) i 104 godziny na studiach niestacjonarnych (4x26). Natomiast na studiach drugiego stopnia 3 przedmioty po 50 godzin na studiach stacjonarnych i po 30 na studiach niestacjonarnych.

Uczelnia przyjmując profil praktyczny dla studiów pierwszego stopnia nie wskazała, które zajęcia są związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Nie określiła również, zgodnie z wymaganiami § 6 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, warunków właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej, które umożliwiałyby bezpośrednie wykonywanie odpowiednich czynności praktycznych przez studentów. Część zajęć ma charakter praktyczny, gdyż prowadzona jest przez nauczycieli akademickich z doświadczeniem praktycznym bądź przez praktyków.

Można zatem stwierdzić, że program kierunku studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym w dużym stopniu umożliwia realizację celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Jego podstawowa struktura przedmiotowa opiera się jednak na przedmiotach typowych dla profilu ogólnoakademickiego, wymiar przedmiotów specjalizacyjnych jest mały a zajęcia realizowane są w większości w tradycyjnych warunkach akademickich.

Natomiast w odniesieniu do studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim możliwa jest realizacja założonych efektów kształcenia.

Podczas spotkania studenci wyrazili opinię, iż prowadzone na ocenianym kierunku zajęcia pozwalają na zdobycie umiejętności praktycznych, które większość z nich wykorzystuje w pracy zawodowej. Główną formą prowadzenia zajęć jest wykład, jednak studenci zwrócili uwagę, że prowadzący starają się oprócz niezbędnej teorii przekazywać jak najwięcej przykładów zastosowania wiedzy w praktyce. Studenci pozytywnie ocenili wykorzystywanie przez prowadzących pomocy multimedialnych. Część zajęć odbywa się metodą „distance learning”, którą studenci ocenili pozytywnie. W opinii studentów, stosowane metody dydaktyczne sprzyjają osiąganiu zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów, formy prowadzenia zajęć sprzyjają aktywności i wzmagają kreatywność. Szczęólnego podkreślenia wymaga, iż większość zajęć dydaktycznych rozpoczynana jest od krótkiej dyskusji na temat aktualnych wydarzeń w Polsce i na świecie, odnoszących się do tematyki ekonomii i gospodarki, co dodatkowo aktywizuje studentów.

Plan studiów realizowany od roku akademickiego 2012/2013 oparty na koncepcji Krajowych Ram Kwalifikacji dla stacjonarnych studiów pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” został przyjęty Uchwałą Nr 5/2012 Rady Wydziału Ekonomicznego WSLiZ z dnia 14 września 2012 r. Plan ten przewiduje, że studia trwają 3 lata (6 semestrów). Program kształcenia obejmuje łącznie 1979 godzin zajęć dydaktycznych. Program kształcenia został podzielony na 5 modułów:

- a) przedmioty ogólnouczelniane (12 przedmiotów),
- b) przedmioty podstawowe (8),
- c) przedmioty kierunkowe (14),
- d) przedmioty kierunkowe do wyboru (wybór 4 z 6),
- e) przedmioty specjalnościowe (4 lub 5).

Plan studiów uwzględnia wszystkie treści podstawowe i kierunkowe ujęte w standardach kształcenia w wymiarze godzinowym nie mniejszym od określonego jako

minimalny. Na przedmioty podstawowe przypada łącznie 400 godzin, a na przedmioty kierunkowe 397 godzin. Do przedmiotów kierunkowych zaliczono oprócz określonych w standardach kształcenia także kilka dalszych z zakresu zarządzania. Program kształcenia obejmuje także 4 przedmioty do wyboru i 4-5 przedmiotów specjalnościowych o łącznym wymiarze 160 godzin. Studenci dokonują wyboru 4 spośród oferowanych przedmiotów (są to przedmioty o charakterze ogólnym z zakresu ekonomii i finansów, jak: Bankowość, Globalizacja procesów gospodarczych, Ubezpieczenia, Instytucje gospodarki rynkowej, Finanse przedsiębiorstw, Przedsiębiorczość innowacyjna). Także przedmioty specjalnościowe mają w przeważającej mierze charakter przedmiotów ogólnych. Na specjalności Biznes międzynarodowy są to: Gospodarka światowa, Zarządzanie strategiczne, Logistyka w obrocie międzynarodowym, Zarządzanie międzynarodowe, na specjalności Zarządzanie biznesem: Podstawy prawne działalności firmy, Podstawy logistyki, Biznes plan, Zarządzanie strategiczne, na specjalności Handel i marketing: Organizacja i techniki sprzedaży, Prawo handlowe, Komunikacja marketingowa, Logistyka. Jedynie na specjalności Warsztat biznesu przedmioty mają charakter bardziej praktyczny: Kreowanie koncepcji biznesu, Podstawy prawne działalności gospodarczej, Źródła finansowania biznesu i inwestycje kapitałowe, Rachunkowość małej firmy, Nowoczesny marketing w biznesie. Seminarium dyplomowe realizowane jest w wymiarze 30 godzin w ostatnich dwóch semestrach studiów. W programie kształcenia uwzględniono praktykę zawodową w wymiarze 240 godzin.

Niestacjonarne studia pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” trwają 3 lata (6 semestrów). Program kształcenia obejmuje łącznie 1347 godzin zajęć dydaktycznych. Program ten ma identyczną strukturę pod względem rodzaju i liczby modułów oraz ujętych w nich przedmiotów, jak dla studiów stacjonarnych. Uwzględnia on również praktykę zawodową w wymiarze 240 godzin. Należy zwrócić uwagę, że liczba przedmiotów przewidzianych dla specjalności jest niewielka (4-5), a liczba punktów ECTS bardzo mała w ogólnym bilansie, gdyż zaledwie 16-17. Oznacza to, że znaczeniu kształcenia specjalnościowego w ramach kształtowania sylwetki absolwenta przypisuje się małą wagę.

Na studiach pierwszego stopnia, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, oferowanych jest po 4 takich samych specjalności: Zarządzanie biznesem, Handel i Marketing, Biznes międzynarodowy, Warsztat biznesu. Dwie pierwsze specjalności w mniejszym bądź większym stopniu są niezgodne z kanonem wiedzy kierunku „ekonomia”. Należy tak wnioskować, nie tylko na podstawie ich nazw, ale przedmiotów jakie są realizowane. Natomiast dwie pozostałe odpowiadają kanonowi wiedzy kierunku „ekonomia”. Na specjalności Biznes międzynarodowy realizowane są przedmioty związane z kierunkiem „ekonomia”, tj. Gospodarka światowa, Logistyka w obrocie międzynarodowym, Zarządzanie międzynarodowe, tylko przedmiot: Zarządzanie strategiczne odstaje od kanonu „ekonomii”. Także specjalność Warsztaty biznesu można uznać za mieszczącą się w ramach kierunku „ekonomia”, gdyż obejmuje zagadnienia związane z tworzeniem przedsiębiorstwa, źródłami jego finansowania, podstawami prawnymi działalności, prowadzeniem rachunkowości.

Stacjonarne studia drugiego stopnia na kierunku „ekonomia” trwają 2 lata (4 semestry). Program kształcenia obejmuje łącznie 737 godzin, tj. o 63 mniej od minimalnej liczby określonej w standardach kształcenia. Składa się on z 5 modułów:

- a) przedmioty ogólnouczelniane (2 przedmioty),
- b) przedmioty podstawowe (9),
- c) przedmioty kierunkowe (5),
- d) przedmioty kierunkowe do wyboru (wybór 4 z 6),
- e) przedmioty specjalnościowe (3).

Program kształcenia obejmuje wszystkie przedmioty podstawowe ujęte w standardach kształcenia realizowane w łącznym wymiarze 270 godzin (o 90 godzin więcej, niż przyjęto jako

wymiar minimalny w standardach kształcenia) oraz dwa przedmioty dodatkowe zaliczone do tej grupy, tj. Gra kierownicza i Przygotowanie do prowadzenia działalności gospodarczej. Realizowane są także wszystkie przedmioty kierunkowe określone w standardach kształcenia w łącznym wymiarze 100 godzin, tj. o 20 mniejszym od określonego w standardach kształcenia i jeden przedmiot dodatkowy traktowany jako kierunkowy, tj. Rynek kapitałowy i finansowy. Studenci dokonują także wyboru 4 z 6 przedmiotów z zakresu finansów i zarządzania (Zachowania ludzkie w organizacji, Gospodarka budżetowa, Zarządzanie finansami, Zarządzanie jakością, Inwestycje giełdowe, Marketing strategiczny).

Niestacjonarne studia drugiego stopnia na kierunku „ekonomia” trwają 2 lata (4 semestry). Program kształcenia obejmuje łącznie 552 godzin, tj. o 72 więcej od minimalnej liczby określonej w standardach kształcenia. Program ten ma identyczną strukturę pod względem rodzaju i liczby modułów oraz ujętych w nich przedmiotów, jak dla studiów stacjonarnych. Różni się wyłącznie wymiarem godzin. Na studiach drugiego stopnia, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, oferowanych jest po 6 identycznych specjalności: Biznes międzynarodowy i zarządzanie projektami, Inwestycje i nieruchomości, Logistyka i zarządzanie produkcją, Rachunkowość, Zarządzanie firmą, Zarządzanie personelem. Ze specjalności oferowanych na drugim stopniu studiów jedynie specjalność Inwestycje i nieruchomości mieści się w pełni w kanonie wiedzy kierunku studiów „ekonomia”, a pozostałe związane są z zarządzaniem bądź finansami i rachunkowością. Należy przy tym zwrócić uwagę, że liczba przedmiotów specjalnościowych jest bardzo mała (3), liczba przypisanych im punktów ECTS niewielka (21), co wskazuje na ich marginalne traktowanie jako elementu sylwetki absolwenta. Np. na specjalności Biznes międzynarodowy i zarządzanie projektami realizowane są następujące przedmioty: Biznes międzynarodowy, Metody i narzędzia realizacji projektu, Zarządzanie projektami.

System ECTS został w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania uregulowany w Regulaminie studiów oraz Zarządzeniu Rektora w sprawie transkrypcji ocen ECTS. Przewiduje on, że zaliczenie określonego etapu studiów wymaga zgromadzenia odpowiedniej liczby punktów ECTS. Dla zaliczenia semestru jest to 30 punktów. Liczby punktów dla poszczególnych przedmiotów określone są w planach studiów. Liczba punktów przypisana do przedmiotu odzwierciedla liczbę godzin pracy poświęconą na udział studenta w zajęciach oraz jego pracę indywidualną. Liczby punktów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych danego stopnia są równe. Osiągnięcia studenta wyrażone w punktach transferowych mogą być przenoszone między uczelniami, w których student realizuje określony etap kształcenia. Programowi kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” przypisano łącznie 180 punktów ECTS. Natomiast poszczególnym realizowanym w jego ramach modułom odpowiednio:

- a) przedmioty ogólnouczelniane 53 punkty,
- b) przedmioty podstawowe 38 punktów,
- c) przedmioty kierunkowe 47 punktów,
- d) przedmioty kierunkowe do wyboru 14 punktów,
- e) przedmioty specjalnościowe 16 lub 17.

Punkty ECTS zostały przypisane do wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów. Dla praktyki zawodowej przewidziano 10 punktów ECTS, dla seminarium dyplomowego i egzaminu dyplomowego 10 punktów ECTS.

Rozkład punktów ECTS pomiędzy semestry na studiach pierwszego stopnia jest identyczny i wynosi po 30 punktów.

Program kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia przewiduje łącznie 120 punktów ECTS. Ich przyporządkowanie do modułów jest w obydwu przypadkach identyczne i kształtuje się następująco:

- a) przedmioty ogólnouczelniane (2 punkty ECTS),
- b) przedmioty podstawowe (45),
- c) przedmioty kierunkowe (36),
- d) przedmioty kierunkowe do wyboru (16),
- e) przedmioty specjalnościowe (21).

Na seminarium magisterskie i egzamin magisterski przypada 20 punktów ECTS.

Rozkład punktów ECTS pomiędzy semestry jest identyczny i na każdy z nich przypada 30 punktów. System punktów ECTS stosowany w WSiZ w Rzeszowie jest zgodny z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta.

Na studiach pierwszego stopnia przedmioty ogólnouczelniane realizowane są w większości w dwóch pierwszych semestrach. Z tej grupy przedmiotów w trzecim semestrze kontynuowany jest jedynie język obcy i Technologia informacyjna oraz wybieralny przedmiot humanistyczny. Przedmioty podstawowe skoncentrowane są w drugim i trzecim semestrze. Jedynie Mikroekonomia i Zarządzanie realizowane są w semestrze pierwszym, a Międzynarodowe stosunki gospodarcze w czwartym. Większość przedmiotów kierunkowych ujęta jest w planie trzech ostatnich semestrów. W analogicznym układzie czasowym prowadzona jest także większość przedmiotów do wyboru i specjalnościowych.

Na studiach drugiego stopnia przedmioty podstawowe i kierunkowe realizowane są w trzech pierwszych semestrach, przedmioty do wyboru w drugim semestrze, a przedmioty specjalnościowe w semestrach od drugiego do czwartego. Seminarium zostało umiejscowione w dwóch ostatnich semestrach. Poszczególne przedmioty realizowane są w odpowiednim następstwie czasowym.

Można zatem stwierdzić, że zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia sekwencja przedmiotów i modułów jest prawidłowa.

Studenci posiadają wiedzę na temat systemu punktów ECTS. Uważają, że liczba punktów odpowiada nakładowi pracy potrzebnemu do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Studenci posiadają wiedzę o możliwości zaliczenia przedmiotów na podstawie punktów ECTS w ramach wymian studenckich.

Program kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia indywidualizację programu kształcenia w oparciu o system punktów ECTS. Studenci mają możliwość wyboru specjalności, a także części przedmiotów w ramach modułu swobodnego wyboru w wymiarze godzin zgodnym z rozporządzeniem MNiSW. Program kształcenia przewiduje możliwość zdobycia minimalnej liczby punktów ECTS zgodnie z art. 164a ust.2 Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym.

Podstawowe zasady organizacji procesu kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów. Szczegółową organizację określa Rektor w drodze zarządzenia. Rozkłady zajęć podawane są do wiadomości studentów przed ich rozpoczęciem w systemie informatycznym Wirtualna Uczelnia.

W Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie okresem zaliczeniowym jest semestr. W uczelni przyjęto jednak zasady organizacji procesu kształcenia nieco odmienne od stosowanych powszechnie w krajowym szkolnictwie wyższym. Modyfikacja odnosi się do terminów weryfikacji wiedzy z poszczególnych przedmiotów. Zajęcia z przedmiotów rozpoczynają się i kończą w różnych okresach w trakcie semestru. W związku z tym zaliczenia i egzaminy przeprowadzane są po zakończeniu semestru, a nie kumulowane w

terminach sesji egzaminacyjnej. Student ma prawo przystąpienia do jednego zaliczenia i jednego egzaminu poprawkowego. Przysługuje mu również prawo wystąpienia z wnioskiem o egzamin komisyjny.

Organizacja roku akademickiego określana jest w zarządzeniach rektora i podawana do wiadomości studentów nie później niż miesiąc przed jego rozpoczęciem. Natomiast szczegółowe harmonogramy zajęć ogłaszane są przed początkiem semestru. Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku. Natomiast zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się w ramach 10 dwudniowych sobotnio-niedzielnich zjazdów. W dniach zjazdów odbywają się dyżury pracowników prowadzących zajęcia na studiach niestacjonarnych.

Uczelnia udziela studentom wsparcia w procesie kształcenia poprzez organizowanie dyżurów nauczycieli akademickich, w ramach których udzielają konsultacji. Informacje o dyżurach zamieszczone są w gablotach oraz na stronie internetowej. Kontakt z nauczycielami akademickimi możliwy jest także za pomocą poczty elektronicznej.

W celu opieki nad studentami i pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów powoływani są także opiekunowie i starostowie grup.

Zgodnie z opinią studentów, sekwencja przedmiotów w cyklu kształcenia jest odpowiednia. Jak podkreślono podczas spotkania, stopień trudności przedstawianych treści kształcenia narasta stopniowo i nie stwierdzono braków podstawowej wiedzy i umiejętności, podczas uczestnictwa w zajęciach zaawansowanych.

Formy i zasady indywidualizacji studiów określone zostały w Regulaminie studiów. Ich uszczegółowienie nastąpiło w regulacjach przyjętych uchwałami Senatu. W WSiIZ w Rzeszowie wprowadzono kilka rozwiązań umożliwiających indywidualizację procesu kształcenia.

Podstawowym rozwiązaniem dotyczącym indywidualizacji kształcenia, z którego mogą korzystać studenci większości kierunków, w tym „ekonomii”, jest Elastyczny System Studiowania. Opiera się on na przyporządkowaniu przedmiotów do kilku grup: przedmiotów podstawowych i kierunkowych obowiązkowych dla wszystkich studentów danego kierunku, przedmiotów z zakresu kierunku wybieranych przez studentów z szerszej oferty oraz wybieranych przez studentów bloków przedmiotów specjalnościowych. Wybór przedmiotów fakultatywnych i specjalnościowych stwarza wszystkim studentom możliwość dostosowania programu kształcenia do indywidualnych zainteresowań i predyspozycji. Dla ułatwienia studentom podejmowania decyzji w zakresie wyboru przedmiotów Uczelnia opracowała pakiet informacyjny ESS określający zasady dokonywania wyboru oraz przykładowe rozwiązania.

Szczególnie uzdolnieni studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia mogą ubiegać się o przyznanie indywidualnego planu i programu nauczania. Umożliwia on dostosowanie planu i programu studiów do indywidualnych zdolności i zainteresowań studenta, ale bez przedłużania studiów. Zgoda na studia w tym trybie udzielana jest przez dziekana studentom legitymującym się wysoką średnią ocen (co najmniej 4,5). Zgoda udzielana jest na jeden semestr z możliwością przedłużania na kolejny. Studenci otrzymują wsparcie od opiekuna naukowego powoływanego na ich wniosek przez dziekana. Na ocenianym kierunku studiów w roku akademickim 2012/2013 żaden student nie korzysta z tej możliwości studiowania.

Studenci mogą ubiegać się także o przyznanie indywidualnej organizacji studiów. Polega ona na zwolnieniu z obowiązku uczestnictwa z niektórych bądź wszystkich przedmiotów. Indywidualna organizacja studiów przyznawana jest przez dziekana na jeden semestr. Określa on sposób zaliczania poszczególnych przedmiotów. Natomiast warunki ich zaliczenia określone są przez prowadzącego przedmiot. Indywidualna organizacja studiów nie

może być związana ze zwolnieniem z zaliczenia wszystkich przedmiotów i złożenia w terminie wszystkich egzaminów. Z indywidualnej organizacji studiów korzysta w roku akademickim 2012/2013 na kierunku „ekonomia” łącznie 10 studentów.

Wsparcie studentów niepełnosprawnych w zakresie realizacji procesu kształcenia obejmuje możliwość korzystania w trakcie całych studiów z indywidualnej organizacji studiów, ułatwianiu dostępności do materiałów dydaktycznych i informacji poprzez e-learning, informatyzację obsługi toku studiów, skomputeryzowany katalog biblioteki. W Uczelni działa Biuro Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych. Zrealizowano także szereg przedsięwzięć ułatwiających udział w zajęciach poprzez dostosowanie budynków i sal do potrzeb osób z niepełnosprawnością narządów ruchu.

Studenci wiedzą, jakie umiejętności powinni posiadać po ukończeniu ocenianego kierunku studiów. Są świadomi aktualnych wymagań rynku pracy, i w ich opinii realizowany program kształcenia w dużym stopniu pozwoli te wymagania spełnić.

Studenci pozytywnie oceniają liczbę godzin przypisaną poszczególnym przedmiotom oraz organizację procesu kształcenia.

W wyniku wizytacji w WSiLiZ w dniach 23-24.09.2006 r. Zespół Oceniający PKA wskazał w ramach uwag końcowych, że zdecydowanego uporządkowania wymaga forma realizacji zajęć, określona w planach studiów jako tzw. projekt. Ten stopień prowadzenia zajęć dotyczy szeregu przedmiotów kształcenia ogólnego, podstawowych i kierunkowych na wszystkich formach studiów i dla niektórych przedmiotów obejmowały połowę wymiaru godzin zajęć. Oznacza to, że godziny zajęć określone w standardach nie są realizowane w ramach klasycznych zajęć, lecz jako praca własna studenta nad projektem. Z opisu zawartego w „Katalogu przedmiotów” wynikało, że celem e-projektów jest samodzielne poszerzenie wiedzy przez studenta w oparciu o przygotowane w formie elektronicznej materiały pomocnicze. Projekty w takiej formie odbiegają od powszechnie stosowanego określenia „projektu”. O ile były one uzasadnione dla kilku przedmiotów i miały formę dokumentu papierowego, to dla części stanowiły formę sprawdzianu wiedzy nabywanej samodzielnie przez studenta (język obcy, socjologia, prawo itd.).

W aktualnie realizowanym planie studiów projekty stanowią 9 % na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i 11 % na studiach niestacjonarnych ogólnego wymiaru godzin zajęć, natomiast na studiach drugiego stopnia stanowią po 15 % na każdej formie studiów. Taki zakres stosowania projektów jest właściwy a ich przyporządkowanie do przedmiotów jest odpowiednie.

Zgodnie z § 11 Regulaminu studiów WSIZ w Rzeszowie student może studiować według indywidualnego planu i programu nauczania w ramach kierunku studiów, zgodnie z którym student ma możliwość realizacji dodatkowych przedmiotów. Według indywidualnych planów studiów i programów nauczania studiować mogą studenci, którzy ukończyli co najmniej pierwszy rok studiów oraz osiągnęli średnią ocenę w wysokości co najmniej 4,5. Decyzje o prowadzeniu studiów w ramach indywidualnych planów i programów nauczania podejmuje Dziekan na wniosek studenta, ustalając zakres indywidualizacji programu oraz powołując opiekuna spośród profesorów lub wykładowcy wskazanego przez studenta we wniosku.

Ponadto w §12, Regulamin studiów przewiduje przyznanie Indywidualnej Organizacji Studiów, która polega na realizowaniu obowiązującego na kierunku lub specjalności planu studiów i programu nauczania z uwzględnieniem zwolnienia z uczestnictwa w zajęciach ze wszystkich lub niektórych przedmiotów. Sposób zaliczania poszczególnych przedmiotów przez studenta oraz zezwolenie na indywidualną organizację studiów udziela dziekan. Warunki zaliczania poszczególnych przedmiotów przez studenta skierowanego na indywidualną organizację studiów określa prowadzący zajęcia nauczyciel akademicki.

W Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie działa Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych. Do jego zadań należy podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym udział w życiu społeczności akademickiej oraz do zapewnienia pomocy technicznej lub usług specjalistycznych, podnoszących niezależność studentów niepełnosprawnych lub przewlekle chorych. Ponadto w zakres obowiązków Biura Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych zalicza się zapewnianie dostępu do zajęć dydaktycznych studentom niepełnosprawnym i przewlekle chorym, którzy nie są w stanie standardowo realizować programu studiów, udzielanie pomocy pracownikom prowadzącym zajęcia dydaktyczne, w których biorą udział studenci niepełnosprawni oraz opiniowanie wniosków kierowanych do organów Uczelni dot. osób niepełnosprawnych. Studenci niepełnosprawni mają możliwość skorzystania z indywidualnej organizacji studiów od pierwszego semestru nauki.

Podczas spotkania studenci oznajmili, iż wiedzą o możliwości studiowania w ramach indywidualnej organizacji studiów, korzystają z tego przywileju głównie osoby studiujące dwa kierunki, bądź aktywne zawodowo. Studenci posiadają również wiedzę o możliwości indywidualizacji planów i programów nauczania, w roku akademickim 2012/2013 na ocenianym kierunku nie ma jednak osób realizujących studia w ten sposób. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy studenci wskazali brak czasu i spełniający ich oczekiwania plan ocenianego kierunku oraz możliwość studiowania na dwóch specjalnościach jednocześnie co, w ich opinii, jest bardzo korzystne.

Pozytywnie należy ocenić również fakt, że w roku akademickim 2012/2013 studenci mają możliwość uczestniczenia w określonych przez Uczelnię zajęciach ze wszystkich kierunków bez ponoszenia opłat.

### 3.2)

Efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne zostały określone w kartach przedmiotów opartych na programach nauczania przyjętych Uchwałą Nr 6b/2012 Rady Wydziału Ekonomicznego WSiZ z dnia 14 września 2012 r. w sprawie uchwalenia programów nauczania na kierunkach ekonomia, finanse i rachunkowość, logistyka dla studentów rozpoczynających studia w roku akademickim 2012/2013. Karta przedmiotu określa w szczególności: jego nazwę, osobę odpowiedzialną, efekty kształcenia obejmujące cele przedmiotu, efekty z podziałem na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, formy zajęć, metody realizacji zajęć, treści kształcenia, treści kształcenia w odniesieniu do projektów, jeżeli taki jest przewidziany, korelacje pomiędzy efektami kształcenia, celami przedmiotu i treściami kształcenia, metody weryfikacji efektów kształcenia, kryteria oceny osiągniętych efektów kształcenia, literaturę przedmiotu, nakład pracy studenta – bilans punktów ECTS. Wszystkie te elementy tworzą spójną całość. Należy wskazać, że karta przedmiotu została opracowana także dla seminarium dyplomowego.

Studenci ocenianego kierunku zobowiązani są zgodnie z Regulaminem studiów do odbycia praktyki zawodowej. Cele, organizacja i zaliczanie praktyk zostały określone w Zarządzeniu Rektora Nr 46 z dnia 1.10.2012 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu praktyk zawodowych.

Osobą odpowiedzialną za merytoryczną stronę praktyk zawodowych jest uczelniany opiekun studenta. Do jego obowiązków należy w szczególności zapewnienie zgodności praktyki z jej celami określonymi w Karcie praktyk. Powołani są także opiekunowie praktyk dla poszczególnych kierunków studiów odpowiedzialni za koordynację prac związanych z ich przebiegiem i organizacją. Ich obowiązkiem jest w szczególności przeprowadzanie kontroli realizacji praktyk, w tym jej zgodności z programem praktyk. Studenci są zapoznawani z

celami i organizacją praktyk w ramach spotkań informacyjnych organizowanych na początku roku akademickiego. Praktyki odbywają się na podstawie porozumień zawieranych przez rektora z odpowiednimi zakładami pracy i studentami. Działaniami związanymi z organizacją praktyk zawodowych zajmuje się Biuro Karier. Wspomaga ono studentów w znalezieniu miejsca praktyki, załatwia sprawy formalne związane z jej realizacją i przygotowuje dokumentację związaną z zaliczeniem praktyki. Zaliczenia praktyki dokonuje osoba odpowiedzialna za praktyki wyznaczona przez rektora. Podstawą zaliczenia są wpisy w dzienniku praktyk. Zaliczenie praktyki odnotowywane jest w protokole. Szczegółowe zasady odbywania i zaliczania praktyk określa regulamin praktyk.

Uczelnia dopuszcza zaliczanie praktyk na podstawie pracy zawodowej wykonywanej przez studenta, pod warunkiem jej zgodności z kierunkiem studiów. Ponieważ studenci mają możliwość odbycia praktyki do ostatniego semestru studiów ustalenie liczby osób zwolnionych z praktyk dla danego rocznika jest trudne. Z informacji uzyskanej od osoby odpowiedzialnej za organizację praktyk zawodowych wynika, że z możliwości zaliczenia praktyki na podstawie pracy zawodowej zbieżnej z programem praktyki korzysta około 15 % studentów studiów stacjonarnych i około 50 % studentów studiów niestacjonarnych.

Na podstawie analizy systemu i realizacji praktyk zawodowych na ocenianym kierunku studiów można stwierdzić, że zostały one prawidłowo włączone do procesu kształcenia. Efekty kształcenia związane z praktyką są określone prawidłowo, a organizacja i kontrola przebiegu praktyk pozwalają na skuteczną weryfikację ich realizacji.

W ramach oceny jakości kształcenia przeprowadzonej w 2006 r. nie sformułowano uwag w zakresie niniejszego kryterium.

### **Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego<sup>4</sup> w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**3.1) Liczba godzin dla całych studiów oraz poszczególnych przedmiotów, poza przedmiotami specjalnościowymi, jest odpowiednia dla realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia. Część specjalności nie jest związana z kanonem wiedzy kierunku „ekonomia”. System ECTS jest zgodny z obowiązującymi przepisami. Sekwencja przedmiotów i modułów jest prawidłowa. W uczelni wprowadzono kilka rozwiązań organizacyjnych umożliwiających indywidualizację procesu kształcenia, w tym osobom niepełnosprawnym.**

**3.2) Zakładane efekty kształcenia tworzą spójną całość a formy zajęć i metody dydaktyczne pozwalają na ich realizację. Praktyki studenckie zostały prawidłowo włączone do procesu kształcenia a ich organizacja jest prawidłowa**

### **Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów**

#### **4.1)**

Na ocenianym kierunku na studiach I stopnia zajęcia prowadzi 115 pracowników naukowo-dydaktycznych, z czego 14 to samodzielni pracownicy nauki (12%), 44 doktorów (38%) oraz 57 magistrów (50 %). Z kolei w toku studiów II stopnia zajęcia prowadzi 61 nauczycieli, z czego 7 samodzielnych pracowników nauki (11%), 25 doktorów (41%) oraz 29 magistrów (48%). Liczba pracowników prowadzących zajęcia na kierunku jest dosyć duża i

nie budzi zastrzeżeń biorąc pod uwagę liczbę studentów na kierunku (ok. 990). Również strukturę tytułów i stopni naukowych można uznać za właściwą.

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia na I stopniu przedstawia się następująco: 86 osób reprezentuje obszar nauk społecznych (75%) a 29 osób pozostałe obszary nauk, z czego największy odsetek stanowią nauczyciele reprezentujący obszar nauk technicznych (11%). Biorąc pod uwagę dziedziny nauki to spośród pracowników naukowo - dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku największy odsetek stanowią przedstawiciele dziedziny nauk ekonomicznych (74%) oraz nauk społecznych (21%). Najliczniej reprezentowana jest w kolejności dyscyplina ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu.

Na II stopniu 80% nauczycieli akademickich reprezentuje obszar nauk społecznych, 20% to pozostałe dyscypliny, z których najliczniej reprezentowany jest obszar nauk ścisłych (6,5%).

Można zatem stwierdzić, że liczba pracowników naukowo - dydaktycznych oraz struktura kwalifikacji jest prawidłowa i nie stanowi przeszkody, w skutecznym osiągnięciu założonych celów i efektów kształcenia kierunku "ekonomia", zarówno na I, jak i na II stopniu.

#### 4.2)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* na Wydziale Ekonomicznym Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

*Na podstawie informacji zawartych w oświadczeniach nie było możliwe stwierdzenie czy wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, natomiast analiza danych zawartych w bazie kadrowej MNiSZW wskazuje, iż osoby te stanowią minimum kadrowe, także na innych kierunkach studiów. Wskazane byłoby zatem skorygowanie wzoru oświadczenia, tak aby zawierało ono wszystkie niezbędne informacje na temat kierunków studiów i uczelni, w których nauczyciele akademicy stanowią minimum kadrowe.*

Analiza danych zawartych w teczkach osobowych wszystkich wskazanych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich wskazuje, iż są zatrudnieni w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których Uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 2 wymienionego wyżej rozporządzenia. Ponadto znajduje się tam również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Na Wydziale Ekonomicznym wszystkie oświadczenia zostały podpisane w miesiącach marzec - czerwiec 2012 r., a więc zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *ekonomia*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicki) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia..

Na ocenianym kierunku łącznie na obu stopniach zajęcia dydaktyczne prowadzi 162 pracowników naukowo - dydaktycznych, z czego 16 stanowi minimum kadrowe. Na podstawie analizy dziedzin i dyscyplin oraz dorobku praktycznego można stwierdzić, że obsada zajęć jest właściwa i staranna z punktu widzenia celów i efektów poszczególnych przedmiotów. Zdarzają się pojedyncze przypadki, gdy prowadzący formalnie reprezentuje dziedzinę i dyscyplinę (nauki rolnicze i agronomia) odbiegającą od prowadzonego przedmiotu ("Wnioskowanie statystyczne"), ale dorobek praktyczny (konsultant Głównego Urzędu Statystycznego, wykonawca analiz statystycznych dla firm) uzasadnia taką obsadę. W niektórych, nielicznych przypadkach (kilka osób) zdarza się, że prowadzony przedmiot nie odpowiada ściśle dziedzinie i dyscyplinie, ale zjawisko to jest zauważone i monitorowane przez Władze Uczelni. Obsada taka jest uzasadniona jeśli wynika z dorobku badawczego i posiadanych rzeczywistych kompetencji. W obsadzie zajęć wszystkie wykłady są prowadzone przez samodzielnych pracowników nauki lub doktorów.

Uczelnia w programie kształcenia przewiduje prowadzenie zajęć w systemie e-learningu. W latach 2008 - 2010 Uczelnia realizowała projekt (w ramach programu POKAL, z działania 4.1.1) pod nazwą „Program rozwoju Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania - Uczelnia Jutra”, który miał na celu m.in. podniesienie jakości oferty edukacyjnej oraz rozwój nowoczesnych metod dydaktycznych. W ramach tego projektu pracownicy dydaktyczni zostali przeszkoleni w zakresie umiejętności wykorzystania nowoczesnych metod dydaktycznych.

Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia na kierunku "ekonomia" zostało wskazanych 16 nauczycieli akademickich, z czego 7 osób z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego oraz 9 doktorów. Każda z osób stanowi minimum kadrowe jednocześnie dla pierwszego oraz drugiego stopnia. Dorobek naukowy pracowników naukowo - dydaktycznych wchodzących w skład minimum kadrowego kierunku nie budzi istotnych zastrzeżeń. Każda z osób ma dorobek, który mieści się w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych. Dorobek osób stanowiących minimum kadrowe z punktu widzenia dyscyplin jest różnorodny. W minimum kadrowym znajdują się osoby z dorobkiem ekonomicznym (głównie makroekonomia), finansowym oraz w mniejszym stopniu nauk o zarządzaniu (m.in. marketing).

Natomiast przedmiotem monitorowania, szczególnie osób stanowiących minimum kadrowe, powinna być aktualność dorobku naukowego (np. w przypadku niektórych osób nastąpiło znaczące zmniejszenie intensywności publikacji w ostatnich dwóch czy trzech latach) oraz jego charakter naukowy (tak, by dorobek publicystyczny uzupełniał dorobek naukowy). Dorobek niektórych osób powinien być wzbogacany, również pod względem ilościowym.

**Wszystkie osoby stanowiące minimum kadrowe mają dorobek, który odnosi się do obszaru nauk społecznych. Jednak kierunkowe efekty kształcenia dla studiów I stopnia odnoszą się również do obszaru nauk ścisłych (efekty K\_W06 i K\_W12 powiązane z X1P\_W03 oraz efekty K\_U04 i K\_U11 powiązane z X1P\_U02), co powoduje, że kadra musi reprezentować te dwa obszary nauk.**

**W minimum kadrowym brak jest osoby z dorobkiem z obszaru nauk ścisłych i tym samym nie jest spełniony warunek określony w § 12 ust. 3 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.**

Wśród pracowników prowadzących zajęcia na kierunku "ekonomia" wielu posiada znaczący dorobek praktyczny. Można oszacować, że osoby z dorobkiem praktycznym stanowią około połowy wszystkich pracowników naukowo - dydaktycznych, którzy prowadzą zajęcia, łącznie z minimum kadrowym. Dorobek praktyczny obejmuje takie funkcje jak: członek Rady Polityki Pieniężnej, doradca ekonomiczny Prezydenta RP, dyrektorzy i członkowie zarządów firm i instytucji, również szczebla centralnego, konsultanci i eksperci (m.in. Banku Światowego, urzędów centralnych, również instytucji międzynarodowych), trenerzy, audytorzy, radcy prawni, redaktorzy, itp. Doświadczenie praktyczne pracowników naukowo - dydaktycznych można uznać za bardzo bogate i zgodne z zagadnieniami ekonomicznymi, odpowiadającymi efektom kierunku "ekonomia". Dlatego też można stwierdzić, że Uczelnia jest w stanie zapewnić pełną realizację programu, w tym przedmiotów o charakterze praktycznym na studiach I stopnia.

**Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicki);**

Dorobek naukowy oraz kwalifikacje dydaktyczne kadry zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Wielu pracowników naukowo – dydaktycznych posiada praktyczne doświadczenie zawodowe związane z danym kierunkiem studiów. Można zatem stwierdzić, że zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym na kierunku o profilu praktycznym są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, adekwatne do prowadzonych zajęć.

Wszystkie osoby, które zostały przedstawione do minimum kadrowego kierunku „ekonomia” I i II stopnia (7 osób z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego oraz 9 osób ze stopniem doktora) posiadają dorobek naukowy oraz doświadczenie praktyczne. Spełnione są również warunki dotyczące formy zatrudnienia oraz minimalnej liczby godzin prowadzonych na kierunku. Osoby stanowiące minimum kadrowe na kierunku złożyły stosowne oświadczenia.

Wobec powyższego do minimum kadrowego zaliczono wszystkie przedstawione osoby.

Ze względu na fakt, że efekty kierunku „ekonomia” na I stopniu przypisane są do obszaru nauk społecznych i ścisłych, każdy obszar powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w danym obszarze wiedzy. W przedstawionym minimum kadrowym nie ma osoby, która reprezentowałaby nauki ścisłe. Nie jest spełniony warunek określony w §12, ust. 3 cytowanego Rozporządzenia, zatem minimum kadrowe wymaga uzupełnienia (lub powinno zostać skorygowane przypisanie kierunku do obszarów kształcenia).

Skład minimum kadrowego na kierunku ekonomia prowadzonego na Wydziale Ekonomii w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego zatrudnione zostały na czas nieokreślony.

Natomiast z punktu widzenia częstotliwości zmian składu minimum kadrowego w ostatnich latach nastąpiły zmiany w składzie tego minimum, bowiem tylko 5 osób (3

samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 2 doktorów), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2006. Osoby te stanowią o stabilności minimum kadrowego.

W stosunku do wszystkich osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku ekonomia, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:62, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

#### 4.3)

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Zasady prowadzonej polityki kadrowej Uczelnia określiła w dokumencie „Polityka kadrowa WSiLiZ w Rzeszowie”. Uczelnia jasno określiła zasady związane z doбором kadry, oceną ich kompetencji oraz wymaganiami w zakresie rozwoju naukowego. Na stanowiska naukowo – dydaktyczne (asystent, adiunkt) przewidziana jest rozmowa kwalifikacyjna oraz prezentacja umiejętności dydaktycznych. W przypadku przyjęcia pracownika przewidziana jest procedura adaptacyjna, zakładająca m.in. wypełnienie przez pracownika ankiety i adaptacyjnej po miesiącu pracy. Przed końcem semestru przełożony danej osoby wyraża opinię na jego temat.

Weryfikacja nauczycieli akademickich odbywa się m.in. na podstawie Zarządzenie nr 38/2007 Rektora WSiLiZ w Rzeszowie z dnia 20 września 2007 r. w sprawie określenia zasad przeprowadzania ankiet oraz hospitacji dotyczących oceny semestralnej pracowników dydaktycznych WSiLiZ w Rzeszowie. Głównymi narzędziami weryfikacji są ankiety studenckie, wypełniane pod koniec każdego semestru, ankiety Biura Doradztwa Personalnego przeprowadzane w trakcie semestru według określonych zasad oraz hospitacje zajęć.

Ankiety studenckie przeprowadzane są w wersji elektronicznej. Udostępnione przez Uczelnię materiały pozwalają na stwierdzenie, że wyniki ankiet studenckich są systematycznie zestawiane Średnia ocen wynikających z ankiet studenckich dla całej Uczelni jest stosunkowo wysoka. Analityka wyników jest szczegółowa i umożliwia ocenę i wyciągnięcie wniosków w przekroju każdego pytania.

W Uczelni obowiązuje regulamin pracy asystentów i asystentów stażystów, regulamin pracy adiunktów oraz regulamin pracy profesorów. W Uczelni funkcjonuje również system rozliczania pracowników za aktywność naukową.

Procedury związane z polityką kadrową są w dużym stopniu sformalizowane. W strukturze organizacyjnej wydzielona jest komórka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem personelem (Dział Doradztwa Personalnego). Zagadnienia związane z prowadzoną polityką kadrową i realizacją procesu kadrowego mają w Uczelni wysoką rangę.

Określone zasady są szczegółowe, nakładające na poszczególne grupy pracowników określone obowiązki związane z rozwojem naukowym, prowadzeniem badań, kierowaniem rozwojem młodych pracowników (w przypadku profesorów).

Uczelnia stworzyła system wspierania rozwoju naukowego pracowników. Pracownicy, którzy spełniają określone kryteria (np. zgodność tematyki badań z polityką naukową Uczelni) mogą otrzymać grant wewnętrzne naukowe lub dydaktyczne. Uczelnia

finansuje również wyjazdy pracowników na konferencje. Stworzony jest również system motywacji za publikację prac naukowych afiliowanych przy Uczelni.

Uczelnia w pełni pokrywa koszty przewodów doktorskich i habilitacyjnych. Organizowane są również kursy językowe dla pracowników. Dla osób piszących prace awansowe przewidziane są urlopy czy możliwość obniżenia pensum dydaktycznego.

System wsparcia rozwoju naukowego przekłada się na liczbę doktoratów i habilitacji. Liczba stopni i tytułów naukowych w ostatnich pięciu latach to 10 doktoratów, jedna habilitacja i dwa tytuły profesora. W trakcie realizacji jest 11 habilitacji oraz 9 doktoratów. Liczby te świadczą o stosunkowo dużej efektywności działań Uczelni na rzecz wsparcia rozwoju naukowego i awansów naukowych.

Podczas wizytacji odbyło się spotkanie członków Zespołu Oceniającego z pracownikami Wydziału. Wśród wielu wypowiedzi pracownicy podkreślali silne strony Wydziału takie jak kadra naukowo – dydaktyczna, infrastruktura Uczelni oraz dobra organizacja. Zwrócono uwagę, że w ramach likwidacji słabych stron powinny być podjęte działania w kierunku podwyższenia umiejętności językowych studentów z Ukrainy (wprowadzenie sprawdzianu językowego, kształcenia na semestrze „zerowym”). Podniesiono również kwestię motywacji dla promotorów prowadzących prace dyplomowe studentów z Ukrainy, ponieważ wysiłek prowadzenia pracy jest większy w przypadku takich studentów. Zwrócono również uwagę, że większy nacisk powinien być położony na jakość prac dyplomowych oraz ich większą użyteczność. W wielu wypowiedziach zwracano uwagę na potrzebę kształcenia na profilu praktycznym, tym bardziej, że wielu pracowników ma duże doświadczenie praktyczne w biznesie. Pojawił się również głos, że zbyt dalekie zaangażowanie w kształcenia zawodowe na profilu praktycznym spowoduje odejście od akademickości i może być zagrożeniem dla kierunku. Ostatecznie stwierdzono, że dobrym kierunkiem rozwoju jest połączenie kształcenia zawodowego i akademickiego.

W obszarze tego kryterium nie były sformułowane zalecenia.

#### **Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;**

Hospitowane zajęcia prowadzone były zgodnie z harmonogramem. Realizowano w ich trakcie zagadnienia zgodne z sylabusami przedmiotów. Stosowane metody dydaktyczne były dostosowane do charakteru przedmiotu i realizowanych tematów. W niezbędnym zakresie prowadzący aktywizował studentów do udziału w zajęciach. Poziom merytoryczny prowadzonych zajęć był właściwy.

#### **Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - znacząco**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**4.1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji zarówno z punktu widzenia posiadanych tytułów i stopni naukowych oraz obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu kształcenia.**

**4.2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów, Wszystkie osoby stanowiące minimum kadrowe mają dorobek, który odnosi się do obszaru nauk**

społecznych. Jednakże, kierunkowe efekty kształcenia dla studiów I stopnia odnoszą się również do obszaru nauk ścisłych (efekty K\_W06 i K\_W12 powiązane z X1P\_W03 oraz efekty K\_U04 i K\_U11 powiązane z X1P\_U02), co powoduje, że kadra musi reprezentować te dwa obszary nauk.

W minimum kadrowym brak jest osoby z dorobkiem z obszaru nauk ścisłych (dyscyplina matematyka) i tym samym nie jest spełniony warunek określony w § 12 ust. 3 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

4.3) Uczelnia prowadzi politykę kadrową, w której sformułowane są zasady i narzędzia obejmującą takie elementy jak dobór, adaptacji i weryfikacji pracowników naukowo – dydaktycznych. Uczelnia stosuje również szereg narzędzi, które mają na celu wsparcie pracowników w rozwoju naukowym oraz dydaktycznym.

#### **Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych**

Uczelnia posiada dwa podstawowe kompleksy budynków: jeden mieści się w Rzeszowie przy ul. Sucharskiego, drugi w Kielnarowej koło Rzeszowa. Ponadto Uczelnia dysponuje obiektem dydaktycznym w Tyczynie. W kompleksie budynków w Rzeszowie mieszczą się sale dydaktyczne, biblioteka, Klub Akademicki, punkty gastronomiczne oraz zakład poligrafii. Oprócz nowoczesnej sali audytoryjnej (na 300 osób) w kompleksie znajduje się 39 sal dydaktycznych o różnej wielkości i przeznaczeniu. Są wśród nich sale wykładowe (9), laboratoria komputerowe o różnej wielkości (13), sale językowe (4) oraz ćwiczeniowe (13). Sale wykładowe, pracownie i laboratoria dostosowane są do liczebności grup studenckich. Sale, w których odbywają się zajęcia są wyposażone w rzutniki multimedialne i sprzęt audiowizualny. W budynkach jest zapewniony dostęp do bezprzewodowego Internetu. Drugim kompleksem obiektów jest Centrum Turystyki i Rekreacji WSliZ w Kielnarowej oraz Centrum Edukacji Międzynarodowej. W kompleksie znajduje się duża sala audytoryjna, sale wykładowe (4) o zróżnicowanej liczbie miejsc, sala konferencyjna, sale ćwiczeniowe (10) oraz laboratoria. Oprócz dwóch dużych laboratoriów komputerowych w kompleksie znajduje się 24 laboratoria specjalistyczne.

Dla kierunku „ekonomia” dedykowane są dwa specjalistyczne laboratoria, tj. finansowe oraz laboratorium optymalizacji procesów biznesowych.

Ponadto terenie kompleksu znajduje się jedna z większych w Polsce hala rekreacyjno-sportowa oraz zaplecze socjalno-bytowe (restauracja, akademik).

Baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku jest w pełni dostosowana do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostęp do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (specjalistyczne laboratoria). Również studenci, wyrazili opinie, że Uczelnia dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną i naukową.

Biblioteka Akademicka Uczelni zgromadziła 71.737 woluminów książek, 3.637 jednostek zbiorów specjalnych oraz ponad 450 tytułów czasopism. Biblioteka dysponuje dostępem do baz pełnotekstowych czasopism naukowych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki. Uczelnia przeznacza stałą miesięczną kwotę na rozwój księgozbioru.

W księgozbiorze Biblioteki dostępna jest literatura wymagana przez prowadzących. Studenci wyrazili opinię, że korzystają z baz danych dostępnych on-line za pośrednictwem platformy Wirtualna Uczelnia. Studenci pozytywnie odnieśli się do zasobów biblioteki – stwierdzili, że jest ona dobrze wyposażona w książki i czasopisma oraz zagwarantowana jest wystarczająca ilość miejsc w czytelni. W czytelni dostępne są stanowiska komputerowe

W budynkach dostępne są kioski informacyjne, dzięki którym studenci mają dostęp do swoich danych, informacji o ocenach i terminach egzaminów oraz zaliczeń, wpłatach i ewentualnych zaległościach czesnego, a także o harmonogramu zajęć wraz z informacją o prowadzących i godzinach konsultacji. Czytnikiem do kiosków informacyjnych jest elektroniczna legitymacja studencka. Część sal dydaktycznych wyposażona jest w elektroniczne czytniki legitymacji studenckich służące do sprawdzania obecności na zajęciach.

Podkreślenia wymaga pozytywna opinia studentów na temat możliwości korzystania z bazy konferencyjno- rekreacyjnej w miejscowości Kielnarowa, w której odbywa się również część zajęć na kierunku „ekonomia” oraz fakt, że ze względu na sporą odległość od głównej siedziby, Uczelnia zapewniła studentom bezpłatne połączenie autobusowe z tym obiektem. Do dyspozycji studentów są wyposażone w nowoczesny sprzęt sale konferencyjne i komputerowe oraz liczne specjalistyczne laboratoria, m.in. finansowe, dzięki czemu studenci mogą wykorzystać zdobytą na zajęciach wiedzę w praktyce.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do nowoczesnej, bardzo dobrze wyposażonej bazy materialnej. Na szczególną uwagę zasługują nowoczesne laboratoria informatyczne, finansowe i biznesowe, z których korzystają studenci kierunku „ekonomia”. Infrastruktura Uczelni zapewnia realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku na bardzo wysokim poziomie, również z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Organizacją praktyk zawodowych dla studentów kierunku „ekonomia” zajmuje się Biuro Karier. Biuro Karier dysponuje ofertą instytucji, w których student może odbyć praktykę. Ponadto studenci mogą korzystać z wyszukiwarki ofert praktyk. Obecnie Uczelnia realizuje projekt pt. WSIZ: Wiedza - Staże - Informacja – Zatrudnienie, w ramach którego studenci mogą odbyć staż zawodowy zgodny z kierunkiem studiów. Wybór instytucji i przedsiębiorstw jest bardzo duży. W opinii studentów instytucje w których odbywają się praktyki zawodowe mają związek ze specyfiką kierunku oraz pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dotychczas, studenci odbywali najczęściej praktyki w instytucjach publicznych, w bankach oraz przedsiębiorstwach, których przedmiot działalności odpowiada ocenianemu kierunkowi. Studenci podkreślają dużą pomoc Biura Karier w poszukiwaniu miejsca praktyk.

Dwie sale wykładowe w budynku przy ul. Sucharskiego są dostosowane do osób niedosłyszących poprzez zamontowane w nich urządzenia wspomagające słyszenie. Jedno z wejść jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Dostępny jest również transporter schodowy, winda, miejsce parkingowe oraz dwie toalety dla osób niepełnosprawnych. Również kompleks w Kielnarowej umożliwia dostęp do infrastruktury osobom niepełnosprawnym (2 windy, schodolaz, toalety dla osób niepełnosprawnych, 2 sale wykładowe wyposażone w pętle indukcyjne). Uczelnia przystosowała swoje obiekty dydaktyczne do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W poprzedniej opinii Zespołu Oceniającego nie były formułowane uwagi pod kątem infrastruktury.

## **Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - wyróżniająco**

### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego**

**Uczelnia dysponuje nowoczesną bazą dydaktyczną, która zapewnia realizację programu kształcenia na kierunku „ekonomia” na bardzo wysokim poziomie. W posiadanych przez Uczelnię kompleksach dydaktycznych studenci mają możliwość nie tylko studiowania w dobrych warunkach i nowocześnie wyposażonych laboratoriach, ale również mogą korzystać z zaplecza rekreacyjnego i socjalnego.**

### **Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów**

Wydział prowadzi działalność naukowo – badawczą w kilku dziedzinach związanych z ekonomią. Do najważniejszych należą badania w zakresie rynku pracy, koniunktury gospodarczej, lokalnych i regionalnych uwarunkowań przedsiębiorczości oraz analiz finansowych. W ramach działalności statutowej Wydział prowadzi 8 tematów badawczych. Ponadto realizowane są prace badawcze przez pracowników przygotowujących prace habilitacyjne oraz doktorskie. Uczelnia uczestniczy w szeregu prac projektowych o charakterze naukowym, finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Wydział posiada kategorię B, w wyniku oceny parametrycznej MNiSW dokonanej w 2010 roku.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia. Osoby zaangażowane w prace naukowo – badawczą prowadzą zajęcia na kierunku „ekonomia”. Wielu z prowadzących z doświadczeniem w projektach badawczych prowadzi przedmioty specjalistyczne.

Wydział stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej. W zdobyciu tej wiedzy i umiejętności kluczową rolę odgrywają koła naukowe. Wspólne prace o charakterze naukowo – badawczym ze studentami odbywają się głównie w kołach naukowych. W roku akademickim 2012/2013 na Uczelni działa 26 kół naukowych, z czego 7 jest bezpośrednio związanych z kierunkiem ekonomia. Główne formy działalności kół naukowych działających na WSiLiZ to udział w organizacji wykładów otwartych, seminariów i konferencji, przygotowywanie i prezentacja referatów na konferencjach wewnętrznych i zewnętrznych, udział w konkursach i akcjach ogólnopolskich, przygotowanie i realizacja projektów oraz wspieranie akcji uczelnianych. Studenci podczas spotkania entuzjastycznie oceniali działania kół naukowych, które ich zdaniem wzbogacają ofertę dydaktyczną Uczelni.

Od 2009 roku na Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie organizowana jest Ogólnopolska Konferencja Kół Naukowych „Nauka i pasja kluczem do sukcesu” podczas której studenci ekonomii mają możliwość prezentacji swoich referatów. WSiLiZ umożliwia studentom publikacje prac w Studenckim Naukowym Czasopiśmie Internetowym TH!NK wydawanym przez Uczelnię. Studenci chętnie biorą udział w konferencjach i szkoleniach organizowanych przez inne uczelnie i instytucje, podczas których prezentują swoje referaty, często również ich prace publikowane są w pozycjach pokonferencyjnych.

Podstawową inicjatywą, która wspiera współpracę naukową, badawczą i dydaktyczną z innymi uczelniami jest Konsorcjum Akademickie, które powstało w 2005 r., a do którego

należą, oprócz WSiIZ, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu oraz Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie. W ramach Konsorcjum m.in. pozyskiwane są środki na działalność naukowo – badawczą (30 mln zł, pozyskanych w ramach zakończonych grantów naukowo-badawczych i innych projektów). Innym wymiernym przejawem aktywności Konsorcjum jest wspólne wydawnictwo, które wydaje podręczniki wykorzystywane w procesie dydaktycznym.

Uczelnia współpracuje z wieloma instytucjami otoczenia gospodarczego i społecznego za pośrednictwem jednostek naukowo – badawczych WSiIZ, do których, w dziedzinach związanych z ekonomią, należą Instytut Gospodarki (IG), Instytut Badań i Analiz Finansowych (IBiAF) oraz Centrum Transferu Innowacji i Przedsiębiorczości (CTIiP). Jednostki te m.in. prowadzą badania, realizują ekspertyzy oraz projekty. Mimo, że działalność instytutów nie jest dedykowana dla studentów to realizowane w jednostkach projekty, często przez pracowników Wydziału, sprzyjają przepływowi na zajęcia aktualnej wiedzy specjalistycznej.

Studenci pozytywnie oceniają współpracę z innymi instytucjami z regionu. Rada Kół Naukowych oraz Samorząd Studencki angażują się w organizację konferencji, szkoleń oraz innych wydarzeń mających na celu zdobycie oraz pogłębienie wiedzy z zakresu ekonomii.

W poprzedniej opinii Zespołu Oceniającego nie były formułowane uwagi pod kątem badań naukowych.

#### **Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego**

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia w różny sposób, m.in. poprzez udział w pracach badawczych pracowników, którzy prowadzą przedmioty na kierunku. Również studenci mają możliwość uczestniczenia w badaniach naukowych, którą wykorzystują m.in. poprzez koła naukowe. Uczelnia współpracuje również w zakresie badań z innymi uczelniami i otoczeniem gospodarczym. Zakres tej współpracy jest stosunkowo duży, a efekty przekładają się na proces dydaktyczny, m.in. poprzez aktywność Konsorcjum Akademickiego.

#### **Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię**

##### **7.1)**

Tryb i warunki rekrutacji określone są uchwałami Senatu WSiIZ. Uchwała Senatu WSiIZ Nr 1/LVIII/2011 z dnia 31.03.2010r. w sprawie Regulaminu przyjęć na studia na rok akad. 2012/2013 określa zasady przyjmowania studentów na studia pierwszego i drugiego stopnia. Przewiduje on dwuinstancyjność postępowania rekrutacyjnego prowadzonego przez komisje wydziałowe i komisję uczelnianą, jako instancję odwoławczą.

Rekrutacja na studia pierwszego stopnia odbywa się w oparciu o konkurs świadectw dojrzałości bądź świadectw ukończenia szkoły średniej, w zależności od tego, czy kandydat zdawał maturę w starym czy nowym systemie. W postępowaniu kwalifikacyjnym bierze się pod uwagę oceny uzyskane z określonych w uchwale rekrutacyjnej przedmiotów. Oceny te przeliczane są na punkty i stanowią podstawę do sporządzenia rankingu. W związku z tym, że liczba kandydatów jest mniejsza od przyjmowanych limitów, w praktyce przyjmowani są wszyscy.

Na studia drugiego stopnia przyjmowani są kandydaci, którzy legitymują się dyplomem ukończenia studiów wyższych. O przyjęciu decyduje kolejność złożenia wymaganych dokumentów. W przypadku kandydatów, którzy ukończyli studia na kierunkach nieekonomicznych, Uczelnia określa różnice programowe wynikające z konieczności zrealizowania wybranych efektów kształcenia określonych dla pierwszego stopnia studiów na kierunku „ekonomia”.

Zasady rekrutacji na studia przewidują także wspieranie szczególnie uzdolnionej młodzieży w ramach Systemu Bezpłatnych Miejsc.

Zasady i procedury kandydatów na studia są przejrzyste. Zakładają one w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia przyjmowanie kandydatów w oparciu o konkurs świadectw. Jednak ze względu na mniejszą liczbę kandydatów od przyjętych przez Uczelnię limitów przyjmowani są wszyscy. Na studia drugiego stopnia o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń. Oznacza to, że w praktyce nie dokonuje się doboru kandydatów w oparciu o wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Potwierdzeniem tego jest wskazany powyżej wysoki odsiew i niedostosowanie części kandydatów do wymagań stawianych w trakcie studiów.

Zasady rekrutacji na kierunek ekonomia są ogólnodostępne na stronie internetowej Uczelni. Opisane są w sposób zrozumiały i klarowny. Kandydaci na studia I stopnia przyjmowani są bez egzaminów wstępnych, a o przyjęciu decyduje lista rankingowa ustalana przez Komisję Rekrutacyjną na podstawie wyników na świadectwie maturalnym. O przyjęciu kandydata na studia II stopnia decyduje kolejność złożenia wszystkich wymaganych dokumentów w terminie rekrutacji. Rekrutacja na ocenianym kierunku uwzględnia zasadę równych szans i nie wprowadza regulacji dyskryminujących jakąkolwiek grupę kandydatów.

Na podstawie przedłożonego raportu samooceny, przy poprzedniej ocenie nie sformułowano zaleceń dotyczących procesu rekrutacji.

## 7.2)

Nakład i czas pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zostały określone dla poszczególnych przedmiotów, ich grup i całych studiów i wyrażone poprzez punkty ECTS. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga średnio 25-30 godzin pracy przeciętnego studenta.

Na studiach pierwszego stopnia stosunkowo najwyżej został wyceniony nakład pracy związany z kształceniem kierunkowym (47 punktów ECTS za przedmioty kierunkowe obowiązkowe i 16 na wybieralne). Zwraca jednak uwagę, że duży nakład pracy związany jest także z realizacją przedmiotów ogólnouczelnianych (53 punkty ECTS). Natomiast wyjątkowo nisko wartościuje się przedmioty specjalnościowe (16-17 punktów).

Również na studiach drugiego stopnia dość wysoko wyceniony jest nakład pracy związany z osiągnięciem efektów kierunkowych (36 punktów za przedmioty obowiązkowe i 16 za wybieralne). Relatywnie duży nakład pracy związany jest z uzyskaniem efektów określonych dla przedmiotów podstawowych (45 punktów ECTS). Natomiast niewielka jest waga efektów specjalnościowych (21 punktów). Silnie zdeprecjonowane są przedmioty ogólnouczelniane (2 punkty ECTS).

Rozwiązaniem służącym większemu zorientowaniu na proces uczenia się jest organizacja sprawdzania wiedzy i umiejętności z przedmiotów polegająca na przeprowadzaniu zaliczeń końcowych i egzaminów bezpośrednio po zakończeniu zajęć z

przedmiotu, a nie w ramach sesji. Sprzyja to systematycznej nauce i powiązaniu realizacji przedmiotów w logiczne sekwencje.

Analiza ocen z letniej sesji egzaminacyjnej w roku akademickim 2011/2012 wskazuje, że w strukturze ocen przeważają oceny dobre i bardzo dobre. W pierwszym terminie stanowiły one około 60 proc. wszystkich ocen ( 20,7 proc. ocen 5,0, 16,8 proc. ocen 4,5, 22,7 proc. ocen 4,0), podczas gry ocen 3,5 było 13,7 proc. ocen 3,0 16,5 proc. a ocen 2,0 9,6 proc. Oznacza to, że poziom wymagań egzaminacyjnych nie był zbyt wysoki, skoro większość studentów uzyskiwała dobre i bardzo dobre oceny.

Zgodnie z opinią studentów, programy studiów, liczba godzin z poszczególnych przedmiotów są dostosowane do zakresu materiału i czasu potrzebnego do osiągnięcia efektów prezentowanych przez prowadzących na początku zajęć. Ponadto studenci podkreślali fakt, że prowadzący wymagają od nich przede wszystkim umiejętności logicznego myślenia oraz wykorzystywania dostępnych możliwości, a dzięki prowadzeniu zajęć przez praktyków w danych dziedzinach osiągnięcie specjalistycznych umiejętności jest ułatwione. W opinii studentów, czas przeznaczony na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jest wystarczający i nie stwarza problemów przeciętnemu studentowi.

Programy nauczania poszczególnych przedmiotów (sylabusy) są przygotowywane przez nauczycieli prowadzących dany przedmiot. Sylabus jest kolejno zatwierdzany przez kierownika katedry realizującej dany przedmiot oraz prodziekana. W Uczelni funkcjonuje System Zarządzania Sylabusami, który usprawnia proces ich przygotowywania, zatwierdzania, udostępniania studentom i przechowywania.

Sylabusy przygotowywane są według jednolitego układu zawierającego następujące elementy: podstawowe informacje o przedmiocie, wymagania wstępne, efekty kształcenia i sposób ich realizacji (cele przedmiotu, przedmiotowe efekty kształcenia obejmujące wiedzę, umiejętności i kompetencje, formy zajęć, wymiar godzin, punkty ECTS, metody realizacji zajęć, treści kształcenia, metody weryfikacji efektów kształcenia, kryteria oceny osiągniętych efektów kształcenia), literaturę przedmiotu, nakład pracy studenta – bilans punktów ECTS. Informacje te są kompletne z punktu widzenia zapoznanie się z treściami, metodyką zajęć i oceną osiągniętych efektów kształcenia. Zawierają niezbędne dla studenta informacje związane z realizacją poszczególnych przedmiotów. Sylabusy są dostępne dla studentów na stronie internetowej uczelni.

Zgodnie z opinią studentów wyrażoną podczas spotkania z ZO PKA zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne. Wiedza jest weryfikowana podczas egzaminów. Umiejętności natomiast są sprawdzane w trakcie ćwiczeń. Studenci są oceniani obiektywnie, na podstawie swoich umiejętności oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów. Wymagania oraz forma weryfikacji efektów kształcenia jest przedstawiana na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez prowadzących, a informacje na ten temat są dostępne na platformie internetowej Wirtualna Uczelnia. Podkreślenia wymaga fakt, że studenci mają możliwość otrzymywania informacji o ocenach z egzaminów i zaliczeń poprzez wiadomość tekstową w formie sms.

Według studentów, warunki i forma zaliczenia końcowego są powszechnie znane i obowiązują wszystkich studentów jednakowo. Studenci pozytywnie oceniają sposób formułowania ocen przez prowadzących.

Studenci pozytywnie oceniają formę sylabusów udostępnianych im przez prowadzących zajęcia. Przekazywane w nich są konkretne treści, które będą przedstawiane na zajęciach ze wskazaniem efektów kształcenia oraz pomocy naukowych, głównie literatury,

dzięki której student może osiągnąć zakładane cele. Sylabusy zawierają kompletne informacje.

Na podstawie przedłożonego raportu samooceny, przy poprzedniej ocenie nie sformułowano zaleceń dotyczących spraw studenckich.

### 7.3)

Mobilności studentów sprzyja przyjęty w WSiZ program kształcenia realizowany na kierunku „ekonomia”, rozwiązania w zakresie transkrypcji ocen oraz działania wspierające podejmowanie studiów w uczelniach partnerskich.

Program kształcenia ma strukturę modułową. Do poszczególnych przedmiotów i modułów zostały przyporządkowane punkty ECTS wyrażające osiągnięcie określonych w programie efektów przedmiotowych i modułowych. Dzięki temu zaliczenie przedmiotów bądź modułów może stanowić podstawę ich zaliczenia w innej uczelni bądź podjęcia takiej decyzji przez uczelnię macierzystą w stosunku do osób odbywających część studiów poza nią. Zasady transkrypcji punktów zostały uregulowane w Zarządzeniu Rektora WSiZ. Określa ono warunki i tryb postępowania studentów, którzy podejmują studia poza uczelnią macierzystą. Nad realizacją przedsięwzięć w tym zakresie czuwa Uczelniany Koordynator ds. ECTS. Decyzje odnośnie zaliczenia przedmiotów bądź semestru podejmuje dziekan. Regulacje te stwarzają odpowiednie podstawy do korzystania z możliwości odbywania części zajęć w innych jednostkach organizacyjnych uczelni macierzystej bądź w innych uczelniach. Uczelnia podejmuje działania mające na celu zwiększenie mobilności studentów. Posiada porozumienia partnerskie z 25 uczelniami zagranicznymi w ramach programu ERASMUS. Z jedno- bądź dwusemestralnych pobytów w ramach tego programu skorzystało łącznie 51, a w poszczególnych latach od 5 do 20. WSiZ posiada również współpracę z kilkoma uczelniami brytyjskimi, która stwarza możliwość studentom trzeciego roku wyjazdu na roczne studia do W. Brytanii. Studia te umożliwiają uzyskanie dyplomu uczelni brytyjskiej. W trakcie pobytu na uczelni zagranicznej studenci korzystają z obniżki czesnego w uczelni macierzystej do 50 %. Władze Uczelni jako główną barierę w zwiększeniu mobilności wskazują „brak środków finansowych” na pokrywanie kosztów studiów zagranicznych. W ciągu ostatnich 5 lat z takiej możliwości skorzystało 12 studentów kierunku „ekonomia”.

Można zatem stwierdzić, że w Uczelni stworzono odpowiednie warunki do mobilności studentów i stosowane są różne formy wsparcia zachęcające do korzystania z takiej możliwości.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA wykazali zainteresowanie tematyką mobilności studenckiej. Uczelnia wspiera mobilność studencką związaną z możliwościami systemu punktacji ECTS. Na ocenianym kierunku jest możliwość skorzystania z programu wymiany międzyuczelnianej w ramach programu Erasmus oraz w ramach innych umów bilateralnych. W opinii studentów działania podejmowane przez Jednostkę w celu popularyzacji wymiany międzynarodowej oraz wiedzy o systemie ECTS są odpowiednie.

Pomoc ze strony Uczelni w zakresie organizacji wyjazdu, ułożenia porozumienia dotyczącego programu studiów na wymianie, studenci ocenili pozytywnie. W roku akademickim 2013/2014 studenci ekonomii mają możliwość wyjazdu do ośmiu państw w ramach programu Erasmus.

Studenci drugiego roku studiów I stopnia mają możliwość aplikowania do programu „Double Degree” oferującego roczne studia na jednej z 11 uczelni w Wielkiej Brytanii. W roku akademickich 2012/2013 z programu „Double Degree” skorzystał jeden student.

Podczas spotkania studenci wyrazili opinię, iż poziom nauczania języków obcych oraz oferta lektoratów jest dostosowana do wymian międzynarodowych w ofercie Uczelni. Zdaniem studentów możliwość wyjazdów oraz spotkań z zagranicznymi wykładowcami wzbogaca ich wiedzę oraz umiejętności językowe.

Liczba studentów uczestniczących w wymianie w ramach programu Erasmus nie jest duża, ale od kilku lat ma tendencję wzrostową. W r.a. 2008/2009 na wymianę wyjechało 6 studentów, a w bieżącym roku akademickim wyjechało (lub wyjedzie) 20 studentów. Jako pozytywną tendencję można odnotować rosnącą liczbę studentów przyjeżdżających (20 osób w ubiegłym roku i 18 w bieżącym).

Uczelnia współpracuje z Internationale Fachhochschule w Bad Honnef w zakresie realizacji unikatowej specjalności „Aviation Management” prowadzonej na kierunku „ekonomia” na I stopniu w całości w języku angielskim. Współpraca międzynarodowa przekłada się bezpośrednio na proces dydaktyczny ponieważ pracownicy IFBH prowadzą niektóre przedmioty specjalnościowe.

Należy stwierdzić, iż współpraca międzynarodowa, ma wpływ na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Organizowane praktyki zagraniczne oraz wymiany międzynarodowe w ramach studiów są powiązane ze specyfiką ocenianego kierunku, w związku z czym są pomocne dla osiągania zakładanych efektów kształcenia.

Na podstawie przedłożonego raportu samooceny, przy poprzedniej ocenie nie sformułowano zaleceń dotyczących spraw studenckich.

#### 7.4)

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej. Każdy student posiada swój własny uczelniany e-mail, na który otrzymuje Regulaminy obowiązujące na Uczelni, wszelkie informacje na temat wydarzeń na Uczelni, terminów składania wszelkiego rodzaju podań.

Studenci pozytywnie oceniają kontakt z prowadzącymi zajęcia. Każdy nauczyciel akademicki ma wyznaczone godziny konsultacji, w czasie których pozostaje do dyspozycji studentów. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym podkreślili, że bardzo często korzystają z komunikacji elektronicznej z prowadzącymi, i każdorazowo otrzymują odpowiedź zwrotną. Ponadto na platformie internetowej Wirtualna Uczelnia studenci mają możliwość kontaktu z prowadzącymi za pomocą czatu poprzez Akademickie Forum Dyskusyjne. Często wykorzystują tę formę rozmowy aby rozwinąć kwestie poruszane na zajęciach.

Studenci pozytywnie wypowiadali się o kontakcie z dziekanem. Ich zdaniem w każdej sytuacji, w której student potrzebuje pomocy lub rady dotyczącej procesu kształcenia może liczyć na bezpośredni kontakt z dziekanem. Podkreślali iż wyposażenie budynków w sprzęt oraz dostęp do Internetu jest bardzo pomocne podczas studiów, a ponadto do ich dyspozycji jest są m.in. hala sportowa, stadnina koni, park linowy w obiekcie w Kielnarowej.

Zgodnie z Regulaminem Przyznawania Pomocy Materialnej dla studentów WSiZ w Rzeszowie istnieje możliwość ubiegania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które może być przyznane studentom w liczbie nie przekraczającej 10% studentów danego kierunku, co jest zgodne z art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci

znają zasady przyznawania stypendium, a kwoty stypendium uważają za motywujące ponieważ umożliwiają one pokrycie czesnego za studia.

Ponadto ważnym elementem motywującym jest stypendium dla studentów I roku "Stypendium od początku studiów" w ramach, którego kandydaci mogą się ubiegać o pokrycie całości lub połowy czesnego. Świadczenie przyznawane są na pierwszy semestr studiów. Warunkiem utrzymania stypendium w drugim semestrze jest wykazanie się dobrymi wynikami w nauce oraz uczestnictwem w różnych formach aktywności studenckiej. Tym samym studenci przez pierwszy rok kształcą się bezpłatnie (lub częściowo odpłatnie), a w kolejnych latach mogą korzystać z stypendiów naukowych.

W opinii studentów, przedstawionej podczas spotkania z ZO PKA, obowiązujące zasady stypendium Rektora jako stypendium motywacyjnego są odpowiednie i wystarczająco motywują do osiągania wysokich wyników w nauce i lepszych efektów kształcenia.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu Przyznawania Pomocy Materialnej Studentom Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, który został stworzony w porozumieniu i przy akceptacji Samorządu Studenckiego. Regulamin zapewnia możliwość ubiegania się o wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Podział dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej jak i proporcje podziału funduszy pomiędzy stypendiami są zgodne z art. 174 ust. 4 Ustawy.

Decyzje stypendialne wydawane są odpowiednio przez Dziekana oraz Rektora i są one zgodne z wymogami art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Kryteria przyznawania stypendium specjalnego, stypendium socjalnego oraz zapomogi są zgodne z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Uczelnia monitoruje obowiązujący stan prawny i dokonuje na bieżąco stosownych zmian wynikających ze zmian legislacyjnych, m.in. w przedmiocie ustalania dochodu w rodzinie.

W siedzibie Uczelni znajdują się dwa punkty gastronomiczne.: bar w niskim parterze oraz mini bufet w hol głównym dostępne przez cały czas trwania zajęć dydaktycznych.

Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci wyrazili pozytywną opinię na temat warunków socjalnych oferowanych przez Uczelnię w domu studenckim.

Studenci pozytywnie ocenili wsparcie i zaangażowanie Uczelni w rozwój kulturowy i społeczny studentów. Przedstawiciele kół naukowych oraz Samorządu Studenckiego wyrazili opinię, iż każda aktywność studencka jest przez Władzę wspierana zarówno finansowo, jak i merytorycznie. Dzięki czemu dla studentów, często we współpracy z innymi instytucjami, organizowane są liczne spotkania z pracodawcami, szkolenia zawodowe oraz wydarzenia kulturowe.

W spotkaniu z ZO PKA wzięło udział około 70 studentów, z każdego roku studiów I i II stopnia na ocenianym kierunku. Studenci aktywnie uczestniczyli w spotkaniu i odpowiadali na pytania eksperta ds. studenckich. Studenci jednomyślnie zadeklarowali zadowolenie z wyboru Uczelni oraz studiowanego kierunku. Podkreślali renomę Uczelni w mieście i jego okolicach, oraz możliwość studiowania specjalności, których nie mają inne uczelnie rzeszowskie. Studenci pozytywnie wypowiadali się na temat funkcjonowania Uczelni. Studenci szczególnie dobrze ocenili kontakt z pracownikami Uczelni, zarówno z nauczycielami akademickimi jak i z pracownikami administracji.

W zakresie pomocy naukowej, studenci podkreślali wysokie wsparcie merytoryczne ze strony nauczycieli akademickich, kierujących się dużą życzliwością. Studentom znane są treści kart przedmiotów oraz sylabusy zamieszczone na stronie internetowej Uczelni, a także przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. Wspomniane karty

zawierają podstawowe elementy, takie jak treści programowe, sugerowaną literaturę, formę zaliczenia przedmiotu, zakładane efekty kształcenia oraz kryteria oceny. W opinii studentów, wskazane treści programowe jak i literatura znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach dydaktycznych, a zalecane materiały dydaktyczne są zasadne do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia.

Studenci uważają, że godziny pracy dziekanatu są dostosowane do ich potrzeb, zwrócili jednak uwagę, że większość informacji uzyskują dzięki „Wirtualnej Uczelni” oraz kioskowi informacyjnym. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od studentów, w przypadku sytuacji problematycznych związanych z mijającymi terminami, brakami formalnymi w podaniach składanych przez studentów, zaległościach płatniczych itp., pracownicy dziekanatu dzwonią lub kontaktują się drogą elektroniczną ze studentami. Studenci mają dostęp do najważniejszych informacji dzięki kioskowi informacyjnym, a także na życzenie studenta, mogą otrzymywać takie informacje przez SMS. W dziekanacie oraz w serwisie „Wirtualna Uczelnia” udostępnione są wzory podań, co szczególnie ułatwia studentom załatwianie spraw. Studenci ocenili wysokość opłat za studia jako zadowalającą, przy formułowaniu tej opinii wzięli pod uwagę wysoką jakość usług edukacyjnych, która w ich mniemaniu uzasadnia wysokość czesnego. Zaznaczyli również, że wysokość czesnego jest ich zdaniem zbliżona do innych szkół w regionie.

Studenci posiadają wiedzę na temat opłat za studiowanie, takich jak powtarzanie przedmiotu, semestru czy opłaty za legitymację studencką. Wszystkie te informacje zostały zamieszczone w Regulaminie odpłatności za studia i inne formy kształcenia w WSIiZ w Rzeszowie.

Na podstawie opinii studentów wyrażonych podczas spotkania z ZO, należy ocenić, że studenci są zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Władze Uczelni, jak i inni pracownicy pozytywnie odnoszą się do studentów i oferują swoje wsparcie. Podczas spotkania, studenci nie zgłosili żadnych zastrzeżeń w zakresie rozpatrywania wniosków przez Władze Uczelni. Zwrócili również uwagę, że zawsze mogą liczyć na pomoc pracowników dziekanatu w kwestii pisania podań i wniosków. Studenci są zadowoleni z możliwości załatwiania większości spraw elektronicznie.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA bardzo pozytywnie oceniali kontakt z opiekunem roku, który przekazuje im wszelkie istotne informacje dotyczące procesu kształcenia, oraz jest pomocny w sytuacjach problematycznych związanych z życiem studenckim. Ponadto studenci pozytywnie ocenili fakt, że informacje dotyczące procesu kształcenia, jak plany i programy studiów, karty przedmiotów, Regulamin Studiów, Regulamin Pomocy Materialnej, terminy składania wniosków o stypendium itp. są dostępne w serwisie internetowym Uczelni.

Studenci docenili zaangażowanie nauczycieli akademickich podczas zajęć dydaktycznych, w szczególności wprowadzenie na większości zajęć krótkich dyskusji na temat bieżących wydarzeń gospodarczych. W opinii studentów, sprzyja to aktywności na zajęciach oraz motywuje do stałego monitorowania wydarzeń w Polsce i na świecie, mających istotne znaczenie dla specyfiki ocenianego kierunku.

W zakresie systemu rozpatrywania wniosków i rozstrzygania skarg, w sytuacjach problematycznych, władze Uczelni i Wydziału w miarę możliwości spotykają się z zainteresowanymi i analizują zgłaszane wnioski lub skargi. Podczas spotkania, nie zgłoszono żadnych zastrzeżeń w tym zakresie.

Na podstawie przedłożonego raportu samooceny, przy poprzedniej ocenie nie sformułowano zaleceń dotyczących spraw studenckich.

**Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - w pełni**  
**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**7.1) Zasady rekrutacji na studia pierwszego stopnia przewidują przyjęcia na podstawie konkursu świadectw, ale ze względu na liczbę kandydatów mniejszą od limitów, w praktyce przyjmowani są wszyscy chętni. Na studia drugiego stopnia kandydaci przyjmowani są według kolejności zgłoszeń. Oznacza to, że Uczelnia nie dokonuje selekcji kandydatów w oparciu o wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Proces rekrutacji nie dyskryminuje żadnej grupy kandydatów**

**7.2) Sylabusy przedmiotów zawierają kompletne z punktu widzenia uczenia się informacje odnoszące się do zawartości merytorycznej przedmiotu, sposobu jego realizacji i związanych z nim wymagań. System oceny osiągnięć studentów jest obiektywny i powszechnie znany studentom. Informacje zawarte w sylabusach są kompletne i przydatne w procesie uczenia się.**

**7.3) Organizacja i plan studiów na ocenianym kierunku stwarzają odpowiednie warunki do mobilności studentów. Uczelnia podejmuje działania wspierające tę mobilność. Struktura programu studiów sprzyja mobilności studentów. Współpraca międzynarodowa, ma wpływ na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Organizowane praktyki zagraniczne oraz wymiany międzynarodowe w ramach studiów są powiązane ze specyfiką ocenianego kierunku i przyczyniają się do lepszego osiągnięcia założonych efektów kształcenia.**

**7.4) Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Mechanizmy motywujące studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia są odpowiednie i powszechnie znane studentom.**

**Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.**

**8.1)**

W Uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony Zarządzeniem Nr 16/2013 rektora z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie struktury i zakresu działania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia – zgodnie z § 24 ust. 9 Statutu Uczelnie. Realizując postanowienia tego zarządzenia w dniu 18 lutego 2013 r. Rektor Zarządzeniem nr 17/2013 powołał Biuro ds. jakości kształcenia oraz określił jego zadania, a także Zarządzeniem Nr 18/2013 powołał Uczelniany zespół ds. jakości kształcenia, określając równocześnie jego zadania, a Zarządzeniem Nr 19/2013 powołał Wydziałowe zespoły ds. jakości kształcenia z określeniem ich zadań.

Z uwagi na fakt, iż wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został zatwierdzony 18 lutego 2013 r. Uczelnia nie posiada dokumentacji potwierdzającej jego funkcjonowanie. *Zwraca się uwagę na fakt w tym zakresie powinna być prowadzona stosowana dokumentacja, potwierdzająca jego funkcjonowanie.*

Monitorowanie przebiegu procesu dydaktycznego dokonywane jest w oparciu i kilka rozwiązań:

- a) przeprowadzanie analiz wyników nauczania i sporządzania raportów, które są przedmiotem analizy władz Uczelni,
- b) dokonywania przez studentów oceny realizacji zajęć w formie wypełniania elektronicznych ankiet,
- c) przeprowadzania hospitacji zajęć przez prodziekanów bądź wyznaczonych pracowników.

Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Mechanizmy motywujące studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia są odpowiednie i powszechnie znane studentom.

Na podstawie dokumentów przedstawionych w czasie wizytacji stwierdzono, iż na posiedzeniach Senatu była omawiana problematyka związana z elementami systemu jakości kształcenia. Uczelnia prowadzi bowiem Księgę Jakości, w której zgromadzono od roku 2006 całą dokumentację związaną z funkcjonowaniem w Uczelni elementów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

W opinii studentów przedstawionej podczas spotkania z ZO PKA budowa i forma ankietyzacji służącej ocenie osiągnięcia efektów kształcenia są wystarczające. Studenci nie posiadają informacji o badaniach programu kształcenia w związku z oczekiwaniami rynku pracy.

Wyniki elektronicznych ankiet studenckich, za pomocą których studenci dokonują oni oceny zajęć dydaktycznych dostępne są dla oceniających i pracowników w systemie Wirtualnej uczelni. Pracownik może zapoznać się z wynikami swojej oceny, natomiast dla pozostałych nauczycieli i studentów dostępne są wyniki uśrednione. Wyniki ocen są w odpowiednim zakresie dostępne także dla bezpośrednich przełożonych pracowników i kierownictwa Wydziału.

Wyniki monitorowania jakości kształcenia w oparciu o hospitacje zajęć przeprowadzanych przez dziekanów (prodziekanów) oraz kierowników katedr (zakładów) są omawiane z nauczycielami, których dotyczyła ocena. Następnie wyniki te są przekazywane do Biura Doradztwa Personalnego, które przygotowuje sprawozdania z hospitacji dla ZJKK i WZZJK. Wyniki hospitacji są elementem wskazanej powyżej analizy jakości procesu kształcenia dokonywanej przez te Zespoły.

## 8.2)

Monitorowanie jakości kształcenia realizowane jest także w oparciu o badanie karier absolwentów. Działalnością tą zajmuje się Zespół ds. Badania Potrzeb. Sporządza on analizy wykorzystywane w ramach projektowania procesu dydaktycznego przez Zespoły ds. Jakości Kształcenia.

Wyniki ankiet studenckich, hospitacji i innych źródeł informacji dotyczących procesu kształcenia stanowią przedmiot i podstawę analizy przeprowadzanej przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK). Przygotowuje on na tej podstawie raport zawierający ocenę jakości kształcenia na wydziale oraz formułuje rekomendacje działań zmierzających do jego doskonalenia. Raport ten jest prezentowany na Radzie Wydziału oraz przekazywany Prorektorowi ds. Nauczania i Uczelnianemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia. W oparciu o wyniki sprawozdań z oceny jakości kształcenia przygotowujących przez wydziały

sporządzane jest roczne sprawozdanie dla Rektora zawierające rekomendacje dla przeprowadzenia zmian w Uczelnianym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Przedstawione rozwiązania i ich zweryfikowane przez Zespół Oceniający PKA stosowanie prowadzi do pozytywnej oceny systemu wykorzystywania i upowszechniania informacji dotyczących monitorowania jakości procesu dydaktycznego. Informacje te zbierane są z różnych źródeł, obejmują różne grupy podmiotów i prowadzonej przez nie działalności. Na podstawie zgromadzonych informacji przeprowadzane są analizy i formułowane wnioski dotyczące zmian w procesie kształcenia.

W opinii studentów przedstawionej podczas spotkania z ZO PKA budowa i forma ankietyzacji służącej ocenie osiągania efektów kształcenia są wystarczające. Studenci nie posiadają informacji o badaniach programu kształcenia w związku z oczekiwaniami rynku pracy.

Podstawowy wpływ na zapewnienie jakości kształcenia mają interesariusze wewnętrzni. Biorą oni przede wszystkim udział planowaniu procesu kształcenia i zarządzaniu jego bieżącą realizacją. Za organizowanie działań w tym zakresie odpowiada Zespół ds. Jakości Kształcenia na kierunku (ZJKK). Swoją wkład w stworzenie wysokiej jakości programów kształcenia pracownicy dydaktyczni wnoszą przede wszystkim poprzez opracowanie kart przedmiotów i sylabusów oraz materiałów dydaktycznych, w tym e-learningowych. Przedstawiciele nauczycieli akademickich związanych z kierunkiem studiów w ramach ZJKK uczestniczą w projektowaniu i opracowaniu szeregu przedsięwzięć związanych z programem kształcenia, obsadą zajęć dydaktycznych, opracowaniem harmonogramu zajęć oraz nadzoru nad ich realizacją. Interesariusze wewnętrzni poprzez swoich przedstawicieli w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia (WZJK) oraz Uczelnianym Zespole ds. Jakości Kształcenia (UZJK) mają wpływ na odpowiednio szersze spektrum działań związanych z planowaniem, zarządzaniem realizacją, kontrolą skuteczności, dokonywaniem oceny i wprowadzaniem zmian i modyfikacji w odniesieniu do poszczególnych obszarów procesu jakości kształcenia. Na szczeblu Wydziału i Uczelni przedstawicielami studentów jako interesariuszy wewnętrznych są studenci uczestniczący w pracach WZJK i UZJK. Zakres udziału interesariuszy wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia wyznaczony im w ramach Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia obejmuje wszystkie czynniki mające wpływ na jakość kształcenia oraz obszary, w jakich realizowany jest proces kształcenia.

Natomiast udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia nie był dotychczas w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania sformalizowany. Opinie w odniesieniu do programów kształcenia wyrażane były przez pracodawców w ramach nieformalnych kontaktów i osobistych spotkań odbywanych przez dziekana i prodziekanów. Obecnie do pozyskiwania opinii na tematy związane z ofertą dydaktyczną uczelni oraz jej jakością i dostosowaniem do rynku pracy WSiLiZ korzysta z Konwentu. W ramach tego podmiotu jako interesariusze zewnętrzni występują pracownicy organów państwowych, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji zawodowych i gospodarczych, instytucji i stowarzyszeń naukowych, organizacji pracodawców oraz przedsiębiorców. Członkowie Konwentu zgłaszają również ekspertów do zespołów doradców działających w ramach Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, które opiniują projekty programów kształcenia. Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w weryfikacji efektów kształcenia wyrażając swoje opinie o uczestnikach praktyk zawodowych odbywanych przez studentów ocenianego kierunku studiów.

Rozwiązania systemowe stosowane w uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów opierają się na szerokim zaangażowaniu interesariuszy wewnętrznych, głównie nauczycieli

akademickich, w proces zapewnienia jakości kształcenia. Zaangażowanie to obejmuje różne etapy i obszary procesu kształcenia. Nieco mniejszy jest udział interesariuszy zewnętrznych w określaniu i weryfikacji stosowania efektów kształcenia. Jednak także ich opinie są wykorzystywane w celu zapewnienia jakości kształcenia.

Samorząd Studencki posiada wiedzę na temat działalności Parlamentu Studentów RP oraz jego aktualnych inicjatyw. Przedstawiciele Samorządu uczestniczą w konferencjach organizowanych przez PSRP. Na podstawie rozmowy z Samorządem Studenckim trudno ocenić udział przedstawicieli Parlamentu Studentów RP na proces zwiększania świadomego wpływu studentów na jakość kształcenia, optymalizację osiąganych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

Udział przedstawicieli studentów w kształtowaniu jakości kształcenia na ocenianym kierunku odbywa się głównie poprzez udział w pracach Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz konsultacje związane z procesem dydaktycznym, tj. projektowaniem i planowaniem programu kształcenia.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci nie wykazali zainteresowania kwestią jakości kształcenia oraz nie wskazali elementów w procesie dydaktycznym, które ich zdaniem powinny ulec zmianie.

Zgodnie z protokołami z posiedzeń organów kolegialnych, studenci mają zapewniony udział przedstawicieli w Senacie Uczelni oraz w Radzie Wydziału, spełniając wymóg art. 61 ust.3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Samorząd studencki deleguje swoich przedstawicieli także do prac w Komisjach Dyscyplinarnych oraz Zespołach ds. Jakości Kształcenia (Uczelnianym oraz Wydziałowym). Zgodnie z wymogiem art. 161 ust.2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym regulamin studiów jest uzgadniany z samorządem studenckim.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

| Zakładane efekty kształcenia | Program i plan studiów | Kadra | Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka | Działalność naukowa | Działalność międzynarodowa | Organizacja kształcenia |
|------------------------------|------------------------|-------|---------------------------------------|---------------------|----------------------------|-------------------------|
| Wiedza                       | +                      | +     | +                                     | +                   | +/-                        | +                       |
| Umiejętności                 | +                      | +     | +                                     | +                   | +/-                        | +                       |
| kompetencje społeczne        | +                      | +     | +                                     | +                   | +/-                        | +                       |

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

### **Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**8.1) Zarówno Uczelnia jak i Wydział sformułowały zasady funkcjonowania WSZJK. Na poziomie Uczelni wszystkie rozwiązania w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia należy ocenić pozytywnie.**

**8.2) Przy istniejących rozwiązaniach organizacyjnych w zakresie WSZJK zapewniony jest udział kluczowych interesariuszy wewnętrznych, m.in. studentów przez udział w**

ankietyzacji i hospitacje zajęć dydaktycznych. Udział interesariuszy zewnętrznych dotyczy organizacji spotkań w ramach stałej współpracy. Uczelnia angażuje praktyków do prowadzenia zajęć dydaktycznych.

## 9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

| Kryterium                                                | Stopień spełnienia kryterium |                |                 |                  |                        |
|----------------------------------------------------------|------------------------------|----------------|-----------------|------------------|------------------------|
|                                                          | Wyróżniająco<br>(6)          | w pełni<br>(5) | Znacząco<br>(4) | Częściowo<br>(3) | Niedostatecznie<br>(2) |
| 1. koncepcja rozwoju kierunku                            |                              | X              |                 |                  |                        |
| 2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji |                              | X              |                 |                  |                        |
| 3. program studiów                                       |                              | X              |                 |                  |                        |
| 4. zasoby kadrowe                                        |                              |                | X               |                  |                        |
| 5. infrastruktura dydaktyczna                            | X                            |                |                 |                  |                        |
| 6. prowadzenie badań naukowych                           |                              | X              |                 |                  |                        |
| 7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się      |                              | X              |                 |                  |                        |
| 8. wewnętrzny system zapewnienia jakości                 |                              | X              |                 |                  |                        |

Zespół oceniający uważa iż kierunek *ekonomia* ma pełne możliwości rozwoju z uwagi na tradycje dydaktyczne uczelni z zakresu ekonomii, oraz mocno powiązaną, z tym funkcjonującym kierunkiem od początku istnienia uczelni czyli od 1996 roku, strategią rozwoju Uczelni. Rozwojowi kierunku sprzyja skuteczny wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, efektywne badania naukowe oraz silne zaplecze dydaktyczne (specjalistyczne laboratoria). Dalszy rozwój kierunku wymaga zwiększenia potencjału kadrowego, w tym reprezentujących dziedzinę nauk związaną ze wspomagającym obszarem kształcenia – naukami matematycznymi lub przeformułowania efektów kształcenia, aby były związane tylko z obszarem nauk społecznych.

Uczelnia w odpowiedzi na raport .

Tabela nr 3 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

| Kryterium                | Stopień spełnienia kryterium |                |                 |                  |                        |
|--------------------------|------------------------------|----------------|-----------------|------------------|------------------------|
|                          | Wyróżniająco<br>(6)          | w pełni<br>(5) | Znacząco<br>(4) | Częściowo<br>(3) | Niedostatecznie<br>(2) |
| <b>4. zasoby kadrowe</b> |                              | X              |                 |                  |                        |